

Bakgrunn for utredningsprogram
132 kV kraftledninger Åbjøra–Gjøvik

Gjøvik, Søndre Land, Nordre Land, Etnedal,
Nord-Aurdal og Sør-Aurdal kommuner i
Innlandet fylke

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	Elvia AS
Referanse	202202032-106
Dato	31.10.2022
Ansvarlig	Lisa Vedeld Hammer
Saksbehandler	Herman Lange Johnsen

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9

7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B

6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Innhold

1	BAKGRUNN FOR TILTAKET	2
2	NVES BEHANDLING AV MELDINGEN	3
2.1	HØRING	3
2.2	MØTER.....	3
2.3	BEFARING	3
2.4	INNKOMNE MERKNADER	3
3	NVES VURDERING AV KRAV TIL UTREDNINGER.....	4
3.1	INNLEDNING	4
3.2	PROSESS OG METODE	4
3.3	BESKRIVELSE AV ANLEGGENE	5
3.4	BEGRUNNELSE FOR TILTAKET OG RELEVANTE RAMMEBETINGELSER	5
3.5	TEKNISK-ØKONOMISK VURDERING.....	5
3.6	LUFTLEDNINGS- OG KABELALTERNATIVER	6
3.6.1	<i>Luftledningsalternativer.....</i>	<i>6</i>
3.6.2	<i>Jordkabelalternativer.....</i>	<i>10</i>
3.7	TILTAKETS VIRKNING FOR MILJØ OG SAMFUNN	12
3.7.1	<i>Arealbruk</i>	<i>12</i>
3.7.2	<i>Landskap og visualiseringer</i>	<i>13</i>
3.7.3	<i>Kulturminner og kulturmiljøer</i>	<i>13</i>
3.7.4	<i>Friluftsliv</i>	<i>14</i>
3.7.5	<i>Naturmangfold</i>	<i>14</i>
3.7.6	<i>Landbruk</i>	<i>15</i>
3.7.7	<i>Nærings- og samfunnsinteresser</i>	<i>16</i>
3.7.8	<i>Elektromagnetiske felt</i>	<i>16</i>
3.7.9	<i>Forurensing og klima</i>	<i>17</i>
3.7.10	<i>Vassdrag og vannressursloven.....</i>	<i>17</i>
3.7.11	<i>Sikkerhet og beredskap.....</i>	<i>17</i>
3.7.12	<i>Forventede klimaendringer og tilpasninger til dette</i>	<i>18</i>
3.8	UTREDNINGSKRAV SOM IKKE ER INKLUDERT I UTREDNINGSPROGRAMMET.....	18
3.8.1	<i>Traséalternativ.....</i>	<i>18</i>
3.8.2	<i>Utredningstema</i>	<i>18</i>
4	OPPSUMMERING	19
VEDLEGG A – SAMMENFATNING AV HØRINGSUTTALELSER		20
KOMMUNALE OG REGIONALE MYNDIGHETER		20
SENTRALE MYNDIGHETER		27
TEKNISKE INSTANSER		27
INTERESSEORGANISASJONER OG NÆRINGSLIVSAKTØRER		28
ANDRE		32
<i>Nord-Aurdal kommune.....</i>		<i>32</i>
<i>Sør-Aurdal kommune.....</i>		<i>34</i>
<i>Etnedal kommune</i>		<i>37</i>
<i>Nordre Land kommune.....</i>		<i>37</i>
<i>Søndre Land kommune.....</i>		<i>42</i>
<i>Gjøvik kommune.....</i>		<i>43</i>

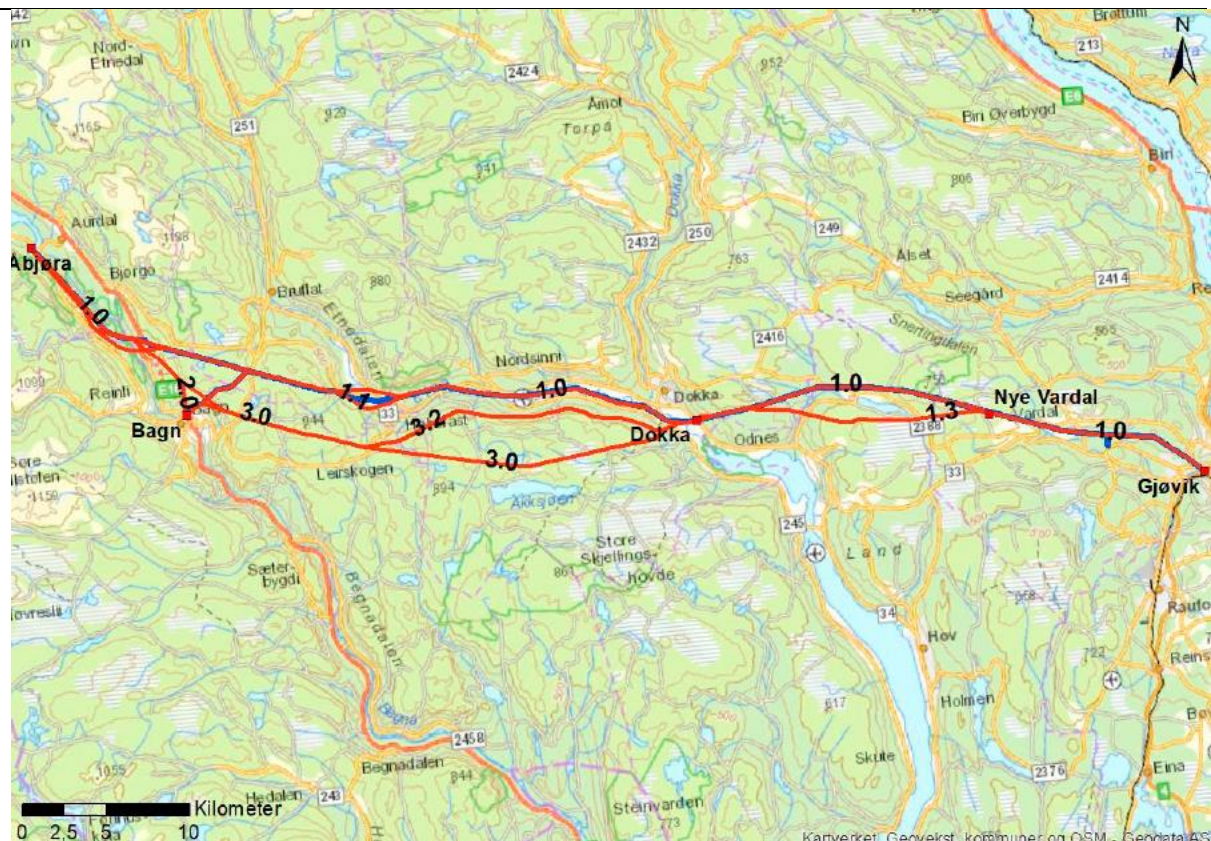
1 Bakgrunn for tiltaket

I dette notatet har Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) vurdert Elvias forslag til utredningsprogram for nye 132 kV kraftledninger Åbjøra–Gjøvik. Vurderingene er basert på høringsuttalelser samt NVEs egen kunnskap og erfaringer. Utredningsprogrammet er utformet som et eget brev av i dag, NVE ref. 202202032-107, og bør leses i sammenheng med dette notatet. Utredningsprogrammet er også tilgjengelig på NVEs nettsider www.nve.no/8746/A.

NVE mottok 21. januar 2022 melding med forslag til utredningsprogram fra Elvia AS for to nye 132 kV kraftledninger mellom Åbjøra, Bagn, Dokka og Gjøvik transformatorstasjoner. De foreslåtte trasene for ledningene vil ha en lengde på om lag 75 til 78 km avhengig av trasévalg. Tiltaket vil berøre Nord-Aurdal, Sør-Aurdal, Etnedal, Nordre Land, Søndre Land og Gjøvik kommuner i Innlandet fylke.

Dagens 132 kV dobbeltkursledning mellom de nevnte transformatorstasjonene ble bygget på 1950- og 60 tallet, og nærmer seg sin tekniske levetid. Det er heller ikke tilstrekkelig kapasitet til å overføre produksjon fra Valdres til forbruksområder lenger øst. I tillegg forventer Elvia at forbruket vil øke de nærmeste årene som følge av befolkningsvekst, næringsutvikling og kraftkrevende industri. Kraftledningen har ikke gjennomgående jordline og de strømførende linene har enkelte steder for lav høyde over bakken i forhold til gjeldende krav. På bakgrunn av dette, og hensynet til forsyningssikkerheten i området, ønsker Elvia å bygge to nye 132 kV kraftledninger som vil erstatte dagens om lag 75 km lange ledning.

Elvia har i meldingen foreslått to hovedtraseer mellom Åbjøra og Gjøvik. Den ene følger i hovedsak trasen til dagens ledning, mens det andre alternativet går lenger sør. I tillegg har Elvia foreslått en rekke delalternativer. Elvias foreslåtte traser er vist ved rød strek i kart 1.

Kart 1: Elvias meldte traser for nye 132 kV kraftledninger fra Åbjøra til Gjøvik vist ved rød linje. Dagens ledning vist ved blå linje. Kilde: Elvias melding med forslag til utredningsprogram.

Kraftledningen mot Begna er tilknyttet dagens kraftledning mellom Åbjøra og Bagn transformatorstasjoner med en såkalt t-avgreining. Det samme gjelder Vardal transformatorstasjon som er tilknyttet ledningen mellom Dokka og Gjøvik transformatorstasjoner. Elvia har satt som forutsetning at dette ikke videreføres i valget av ny systemløsning. Dette innebærer at ledningen mot Begna knyttes enten direkte til Bagn eller til Åbjøra transformatorstasjon, eventuelt at det etableres en ny koblingsstasjon nord for Bagn. Videre legger Elvia til grunn at den nye ledningen legges innom nye Vardal transformatorstasjon som vil hete Skyberg. NVE mottok søknad om konsesjon for Skyberg transformatorstasjon 15. juni 2022, NVE-ref. 202211859-1.

2 NVEs behandling av meldingen

I dette kapitlet vil NVE redegjøre for vår behandling av Elvias melding med forslag til utredningsprogram. NVE behandler saken etter plan- og bygningslovens forskrift om konsekvensutredninger av 21. juni 2017.

2.1 Høring

NVE sendte meldingen på høring den 1. april 2022, med høringsfrist 27. mai 2022. Elvia videresendte informasjon om NVEs høring til berørte grunneiere/rettighetshavere. Høringen ble kunngjort i Oppland Arbeiderblad og Avisa Valdres samt i Norsk lysingsblad i uke 13 og 14.

2.2 Møter

NVE hadde informasjonsmøter om saken med Søndre Land og Gjøvik kommuner 5. mai 2022 i Gjøvik rådhus, og med Nord-Aurdal, Sør-Aurdal, Etnedal og Nordre Land kommuner i Etnedal samfunnshus 6. mai 2022. Representanter fra Statsforvalteren i Innlandet og Innlandet fylkeskommune var også invitert til disse møtene.

NVE arrangerte offentlige informasjonsmøter på Solgløtt forsamlingshus i Landåsbygda 3. mai 2022, på Gjøvik rådhus 4. mai 2022 og på Etnedal samfunnshus 5. mai 2022. Det deltok henholdsvis omtrent 40, 20 og 100 personer på de åpne møtene.

Elvia deltok på alle møtene for å orientere om meldingen med forslag til utredningsprogram og svare på spørsmål.

2.3 Befaring

NVE og Elvia gjennomførte befaring av utvalgte områder langs traseen 4. og 5. mai 2022.

2.4 Inkomne merknader

NVE mottok totalt 66 høringsuttalelser til meldingen.

En rekke aktører mener en må vektlegge skogbruket og naturmangfoldet høyt. Friluftsjnteresser er også et tema flere trekker frem. Mange mener derfor den nye traseen må følge dagens ledning, som det blir bemerket er tilpasset omgivelsene og folk har vendt seg til. Andre mener derimot at hensynet til blant annet jordbruk, nærføring til boliger, Dokka flyplass og luftambulansen gjør at ledningen burde legges i ny trasé.

Mange høringsinnspill kommer videre med forslag til justeringer av traseene Elvia har foreslått. Flere kommer også med forslag til helt nye traseer. Et forslag som går igjen, er å legge ledningen som jordkabel i traseen til den nedlagte Valdresbanen. Det er også forslag om å kable andre delstrekninger.

I tillegg påpeker flere at nasjonale og offentlige registre er mangelfulle, og at det derfor vil være viktig å innhente informasjon fra lokale aktører og databaser, eventuelt gjennomføre feltkartlegginger, i de kommende konsekvensutredningene.

Uttalelsene og Elvias kommentarer til disse, er sammenfattet i Vedlegg A – Sammenfatning av høringsuttalelser.

3 NVEs vurdering av krav til utredninger

Utredningsprogrammet er spesifisert i et eget brev av i dag, NVE ref. 202202032-107. Dette er en arbeidsbeskrivelse av det NVE har satt som krav at Elvia må utrede før de kan søke om konsesjon etter energiloven. Utredningsprogrammet dekker utredningskravene etter både forskrift om konsekvensutredninger og energiloven.

NVE har gjennom høring av melding med forslag til utredningsprogram mottatt mange innspill. Innspillene er vurdert nedenfor. Elvias forslag til utredningsprogram og de innkomne merknadene danner grunnlaget for drøftingen av hva som vurderes som beslutningsrelevante temaer i de kommende konsekvensutredningene. Vurderingen av temaer under følger samme disposisjon som i selve utredningsprogrammet.

3.1 Innledning

Innledningsvis i utredningsprogrammet spesifiserer NVE hva som skal legges til grunn for konsekvensutredningene for alle deler av tiltaket og alle utredningstemaene nevnt i utredningsprogrammet.

3.2 Prosess og metode

Dette kapitlet legger føringer for hvilken prosess og hvilke metoder som skal benyttes i utredningene.

Datagrunnlag og metoder

Elvia skal utrede fordeler og ulemper med tiltaket for alle relevante temaer. Hvert tema skal utredes separat og sammenlignes med et nullalternativ. Vi forutsetter at Elvia samordner fagutredninger som utfyller hverandre, for eksempel landskap og friluftsliv, slik at en unngår dobbeltelling.

For temaer innen klima og miljø skal det tas utgangspunkt i anerkjent metodikk i Miljødirektoratets veileder M-1941/2020 [Konsekvensutredninger for klima og miljø](#). Vi viser også til oversikt over anerkjent metodikk i Miljødirektoratets veileder M-1324/2019 [Konsekvensutredninger: anerkjent metodikk og databaser for innlegg av data](#). [NVEs veileder for utforming av søknader om konsesjon for nettanlegg](#) skal brukes som veiledning for utredning av øvrige temaer. Denne veilederen vil gi detaljert informasjon om hvordan de spesifikke kravene som settes i utredningsprogrammet skal gjennomføres og presenteres, inkludert standarder for kartvedlegg. NVE registrerer at Nordre Land, Etnedal, Nord-Aurdal og Sør-Aurdal kommuner ber om at utredningen av virkninger gjøres i et livsløpsperspektiv på 70 til 80 år. NVE viser til at vi stiller krav til at utredningene gjennomføres etter anerkjent metodikk, og mener dette er tilstrekkelig for å utrede virkningene av anleggene.

Elvia skal kort redegjøre for metoder og datagrunnlag som er benyttet i utredningene. Det skal også opplyses om eventuelle problemer i innsamlingen av data, eller ved metoder som er brukt i utredningsarbeidet. Usikkerheten i datagrunnlaget skal beskrives for å sikre at utredningene er av tilfredsstillende kvalitet og mest mulig etterprøvbare.

Flere høringsinstanser mener at Elvia også må innhente informasjon fra lokale kilder og at kommunene sitter på mye relevant informasjon. Flere mener også det må gjennomføres feltkartlegginger dersom kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt. Viken skog mfl. og flere andre aktører, mener det vil være viktig å involvere skogeierlagene i det videre utredningsarbeidet. Statsforvalteren i Innlandet mener ny kunnskap som samles inn i forbindelse med prosjektet bør gjøres offentlig tilgjengelig så raskt som mulig.

NVE forutsetter at Elvia benytter seg av relevante tilgjengelige kilder for de ulike utredningstemaene, også de som er nevnt i høringsinnspill, dersom disse er relevante og oppdatert. Dersom

kunnskapsgrunnlaget er for mangelfullt til å vurdere virkninger av tiltaket, skal det gjennomføres feltkartlegging. Tidspunktet for eventuelle feltkartlegginger skal være egnet til å fremskaffe det datagrunnlaget som er nødvendig for å håndtere de spørsmålene som skal besvares. Data som samles inn i forbindelse med prosjektet skal legges inn i offentlige databaser og/eller registre. NVE ber videre Elvia i nødvendig grad å kontakte regionale myndigheter, berørte kommuner og interesseorganisasjoner, herunder berørte skogeierlag, i utredningsarbeidet.

Det skal gis en generell beskrivelse av hovedtrekkene i hvordan anleggsarbeidet skal gjennomføres. Permanent arealbruk skal beskrives i søknaden og vises på kart. NVE forutsetter at permanent arealbruk i forbindelse med anleggene i all hovedsak skal være avklart gjennom konsesjonsprosessen. NVE oppfordrer Elvia til å samarbeide med grunneiere og rettighetshavere for å komme frem til gode løsninger for transportbehovet.

Avbøtende tiltak

NVE har mottatt flere innspill om tiltak som kan redusere negative virkninger, såkalte avbøtende tiltak. Innspillene handler i hovedsak om forslag til alternative traseer og bruk av jordkabel. Dette er nærmere omtalt i kapittel 3.6. Flere aktører mener også det vil være viktig med bruk av kamuflerende tiltak for å redusere visuelle virkninger og bruk av fuglemerking for å redusere kollisjonsrisiko for fugler.

NVE tar inn et generelt krav i utredningsprogrammet om at avbøtende tiltak skal vurderes for alle relevante tema i både anleggs- og driftsfasen. NVE bemerker at avbøtende tiltak kan ha positive virkninger for et tema, men negative virkninger for et annet. Eksempelvis kan kamuflerende tiltak redusere de visuelle virkningene, men samtidig gjøre ledningen mindre synlig for luftfart og fugl. Vurderingen av avbøtende tiltak utredes for hvert av de respektive temaene i utredningsprogrammet.

3.3 Beskrivelse av anleggene

NVE har satt krav om at Elvia skal beskrive de omsøkte elektriske anleggene og nødvendige permanente anlegg som veier, bygg og riggplasser. Både vurderte og omsøkte alternativer skal beskrives og vises på kart.

3.4 Begrunnelse for tiltaket og relevante rammebetingelser

Elvia må begrunne behovet for anleggene. For å få en god forståelse av behovet for tiltaket må dagens situasjon beskrives og forventet fremtidig utvikling, dersom tiltaket ikke iverksettes, kartlegges. Elvia må videre redegjøre for relevante krav og rammebetingelser som påvirker valget av tilgjengelige systemløsninger, eksempelvis spesielle lover eller forskrifter og hvilken utvikling Elvia forventer i produksjon og forbruk. Andre tiltak i kraftsystemet som kan påvirke tidspunkt og gjennomføring av tiltaket kan også være en relevant rammebetingelse.

3.5 Teknisk-økonomisk vurdering

Elvia skal utarbeide og beskrive nullalternativet samt relevante alternative systemløsninger i en såkalt mulighetsstudie. De alternative systemløsningene må bygge på de samme forutsetningene som nullalternativet, slik som utvikling i produksjon og forbruk. Det skal begrunnes dersom systemløsninger tas ut av den videre analysen.

Videre skal virkningene av tiltaket for kraftsystemet utredes i en alternativanalyse. Nytte- og kostnadsvirkninger prissettes med nåverdimetoden så langt det er mulig og hensiktsmessig. Det skal fremgå tydelig hvilke forutsetninger som er lagt til grunn i beregningene, herunder kalkulasjonsrente, henføringsår og analyseperiode. Virkninger som vanligvis prissettes er investeringskostnader, drifts- og vedlikeholdskostnader, nettap, avbruddskostnader og kostnader til riving. Ikke-prissatte virkninger for kraftsystemet verdsettes ved hjelp av pluss-minusmetoden. Dersom ikke-prissatte virkninger for

miljø og samfunn påvirker valget av systemløsning, skal dette også beskrives i alternativanalysen i dette kapitlet. Virkningene av de vurderte systemløsningene skal vurderes opp mot nullalternativet.

Verdsetting av virkninger bygger gjerne på flere forutsetninger som er forbundet med usikkerhet og som kan påvirke resultatene. Elvia må derfor identifisere og beskrive de viktigste usikkerhets-elementene i verdsettingen, for eksempel dersom effektutviklingen blir annerledes enn det som er forutsatt.

Elvia skal gjøre en samlet vurdering der valg av omsøkt systemløsning og tekniske spesifikasjoner begrunnes. Oppsummeringen skal inneholde estimat for investerings-, drifts- og vedlikeholdskostnader, endring i tapskostnader og avbruddskostnader for alle vurderte systemløsninger, inkludert nullalternativet.

3.6 Luftlednings- og kabelalternativer

NVE har mottatt en rekke innspill til nye traseer eller justering av Elvias foreslåtte traseer. Vedlegg A – Sammenfatning av høringsuttalelser, beskriver forslagene nærmere. Flere mener også Elvia må benytte jordkabel i stedet for luftledning på flere strekninger. Nedenfor vurderer NVE hvilke alternativer Elvia skal utrede videre, i tillegg til de traseene Elvia selv har foreslått. For kart over de ulike traséforslagene henviser vi sammenfatningen av høringsinnspillene i vedlegget.

NVE presiserer at traseene vi ber skal utredes, ikke må omsøkes. Elvia må selv avgjøre hvorvidt de ønsker å søke på traseene som utredes, og begrunne hvorfor traseene omsøkes eller ikke. Dersom noen av alternativene vurderes til å ha så store ulemper at Elvia tidlig i utredningsfasen vurderer de til å ikke være realistiske, kan disse tas ut av det videre utredningsarbeidet. Elvia må i så fall begrunne hvorfor alternativene ikke utredes nærmere.

3.6.1 Luftledningsalternativer

Statsforvalteren i Innlandet mener Elvia må utrede nye traseer som går utenom Begna og Øytjernet naturreservat samt det foreslåtte naturreservatet Åsli. Etter deres oppfatning er det ikke hjemmel til å legge kraftledningen gjennom naturreservatene. Elvia svarer det kan bli vanskelig å legge ledningen utenom Begna naturreservat og at det kan være de må søke dispensasjon etter naturmangfoldloven. I kapittel 3.7.1 og 3.7.5, har NVE bedt Elvia gå i dialog med Statsforvalteren i Innlandet for å se om det er mulig å justere de foreslåtte traseene slik at de ikke er i konflikt med verneforskriftene og å vurdere virkninger av tiltaket for de nevnte verneområdene. Samtidig vil det være nødvendig å utrede alternative traseer utenom naturreservatene dersom dette ikke er mulig. NVE vil derfor pålegge Elvia å utrede traseer som går utenom naturreservatene, slik Statsforvalteren i Innlandet ber om.

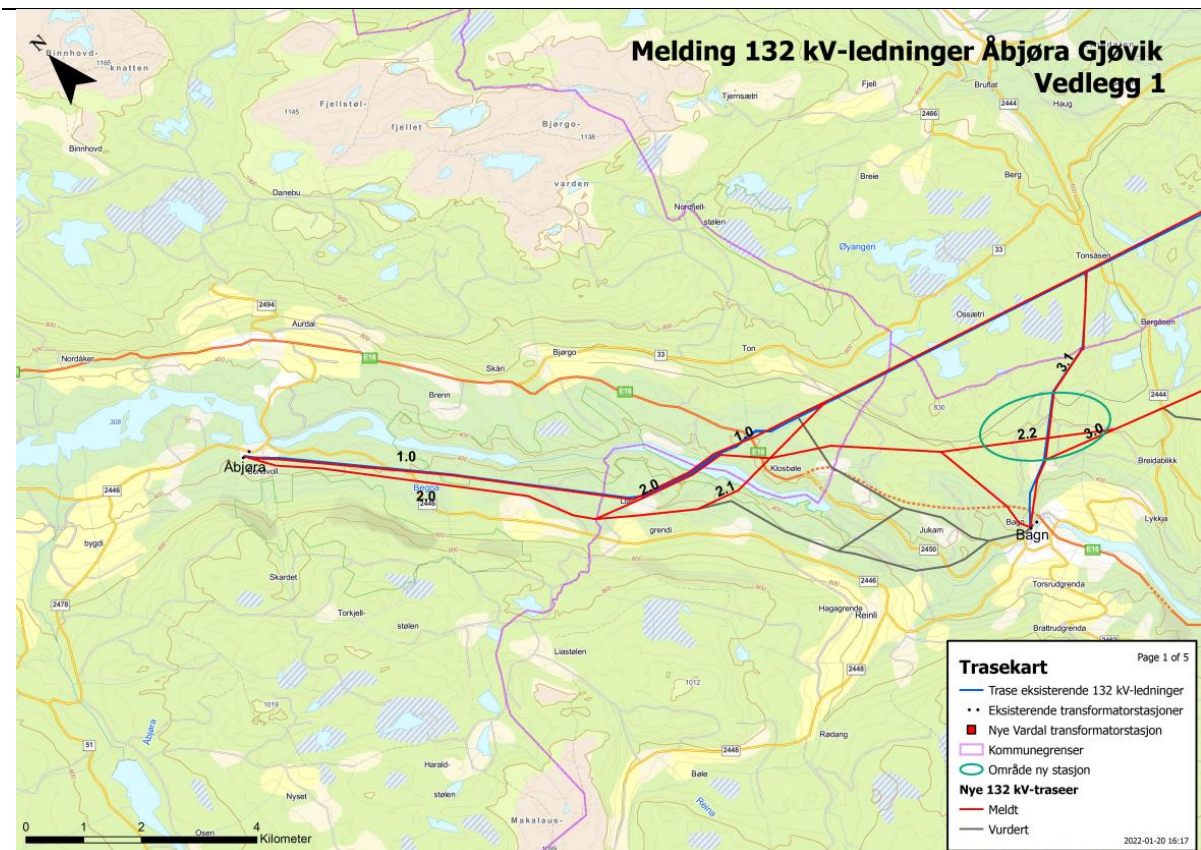
Åbjøra–Dokka

Hermundsplass, Skrinrud og Kvaal mener Elvia må legge ledningen nærmere Begna øst for dagens ledning og alternativ 1.0 for å komme lenger unna bebyggelse. Hermundsplass gjør oppmerksom på at ledningen ikke vil berøre verneområder fra Nerbråten til Rustø. NVE ber Elvia vurdere innspillene fra Hermundsplass, Skrinrud og Kvaal. NVE bemerker at alternativ 1.0 berører Begna naturreservat lenger nord, og at alle de foreslåtte traseene vil gå gjennom naturreservatet i sørøst. Elvia må derfor vurdere innspillene fra Hermundsplass, Skrinrud og Kvaal i sammenheng med Statsforvalteren i Innlandets innspill om inngrep i Begna naturreservat.

Synnøve og Alf Hovde er grunneiere på gnr./bnr. 103/28 på Hovde. De ber om at de nye ledningene legges utenom gårdstunet. Fortrinnsvis ønsker de at ledningen legges langs alternativ 2.1. Om det ikke er mulig, ber de om at ledningen legges nord for Hovde gård for å redusere nærføring med gården. NVE ber Elvia vurdere om det finnes andre traseer som i større grad trekkes unna Hovde gård. I likhet med innspillet fra Hermundsplass, Skrinrud og Kvaal, må Elvia vurdere innspillet i sammenheng med uttalelsen fra Statsforvalteren i Innlandet.

Juvkam mfl. mener Elvia må bygge begge ledningene langs dagens ledning samt ny koblingsstasjon på Tonsåsen der hvor dagens ledning tar av fra hovedtraseen og går ned til Bagn. Ledningen til Begna kan da tilknyttes den nye koblingsstasjonen. Juvkam mfl. påpeker at en da vil unngå å bygge en ny ledning ned til Bagn. Videre skriver de at traséalternativ 1.0 vil berøre skog med lavere bonitet enn de øvrige foreslåtte traseene. I sitt tilsvaer, skriver Elvia at de tror de kan bygge ut transformatorstasjonen i Bagn og at planene om koblingsstasjonen kan forkastes. NVE antar det vil være betydelig dyrere å bygge ut en ny koblingsstasjon fremfor å utvide Bagn transformatorstasjon. Forslaget vil derfor være en avveining mellom økte kostnader og de fordelene Juvkam mfl. trekker frem. NVE ber Elvia vurdere forslaget fra Juvkam mfl.

De ovennevnte forslagene berører områder vist i kart 2.

Kart 2: Kart over tiltaket. Kilde: Vedlegg 1 side 1/5 i Elvias melding med forslag til utredningsprogram.

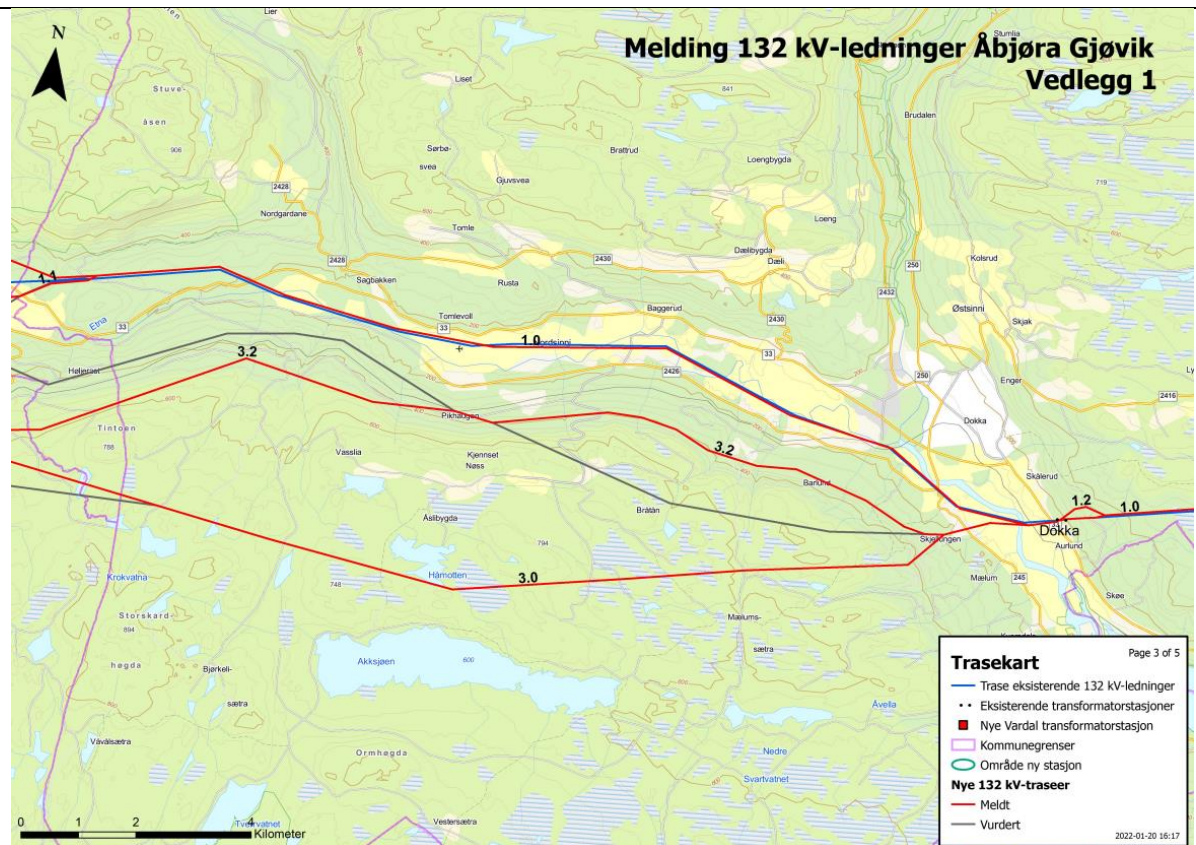
Øvergaard mfl. foreslår en alternativ trasé som gjør at en unngår å bygge gjennom Leirskogen, Flaggfjell og dyrket mark i Nordsinni-området, se kart 12 i vedlegget. NVE ber Elvia vurdere forslaget fra Øvergaard mfl.

Nordre Land kommune mener alternativ 1.0 har for mye nærføring til boliger og landbrukseiendommer. Videre skriver de at traséforslaget krysser Etna for mange ganger og at dette reduserer kvaliteten på naturopplevelsene langs elven. Kommunen foreslår derfor noen justeringer av alternativet, se lilla linje i kart 8. NVE ber Elvia vurdere innspillet fra Nordre Land kommune.

Braanaas og Finstad mener Elvia må vurdere tilpasninger av traseen for å redusere visuelle virkninger fra omkringliggende boliger og friluftsliv ved Skjellungen og Skjellungskampen samt fra Dokka. De foreslår i den forbindelse å krysse fylkesvei 245 lenger sør, se kart 16, eller at ledningen kan krysse Etna vest for broen mot Dokka. Ingrid og Helge Skrebergene bor i samme område som Braanaas og Finstad, og ber Elvia vurdere traseer som reduserer nærføring til bebyggelse og virkninger på dyrket

mark. NVE registrerer at Ingrid og Helge Skrebergene har spilt inn to alternative traseer, vist i kart 14, og at en av disse ikke samsvarer med hva Braanaas og Finstad foreslår. NVE ber Elvia vurdere om det er mulig å optimalisere de meldte traseene for å redusere negative virkninger i området, som visuelle virkninger, nærføring og påvirkning på dyrket mark.

Forslaget til Nordre Land kommune, Braanaas og Finstad samt Ingrid og Helge Skrebergene berører områder vist i kart 3.

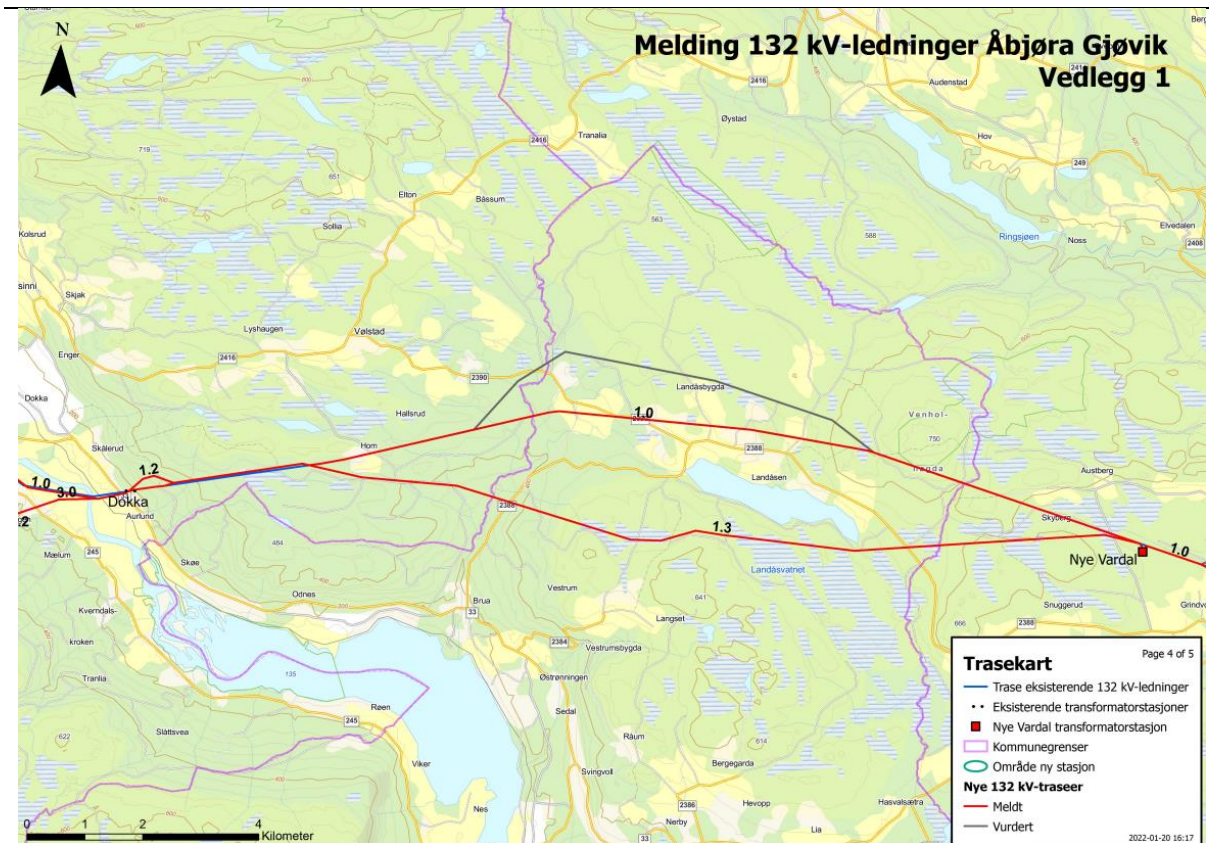
Kart 3: Kart over tiltaket. Kilde: Vedlegg 1 side 3/5 i Elvias melding med forslag til utredningsprogram.

Dokka–Gjøvik

Ola Hellerud mfl. mener alternativ 1.2 øst for Dokka transformatorstasjon bør gå lenger nord med større avstand til bebyggelsen ved Bakkom og Lyseng. NVE ber Elvia vurdere om det finnes muligheter for å redusere nærføring ved Bakkom og Lyseng øst for Dokka transformatorstasjon.

Landåsskogene DA og Lars Kristian Jensen mener alternativ 1.3 bør gå lenger sør for Landåsvatnet for å redusere visuelle virkninger, se kart 17. NVE ber Elvia vurdere innspillene fra Landåsskogene DA og Lars Kristian Jensen.

Forslagene fra Hellerud mfl., Landåsskogene DA og Lars Kristian Jensen berører områder vist i kart 4.

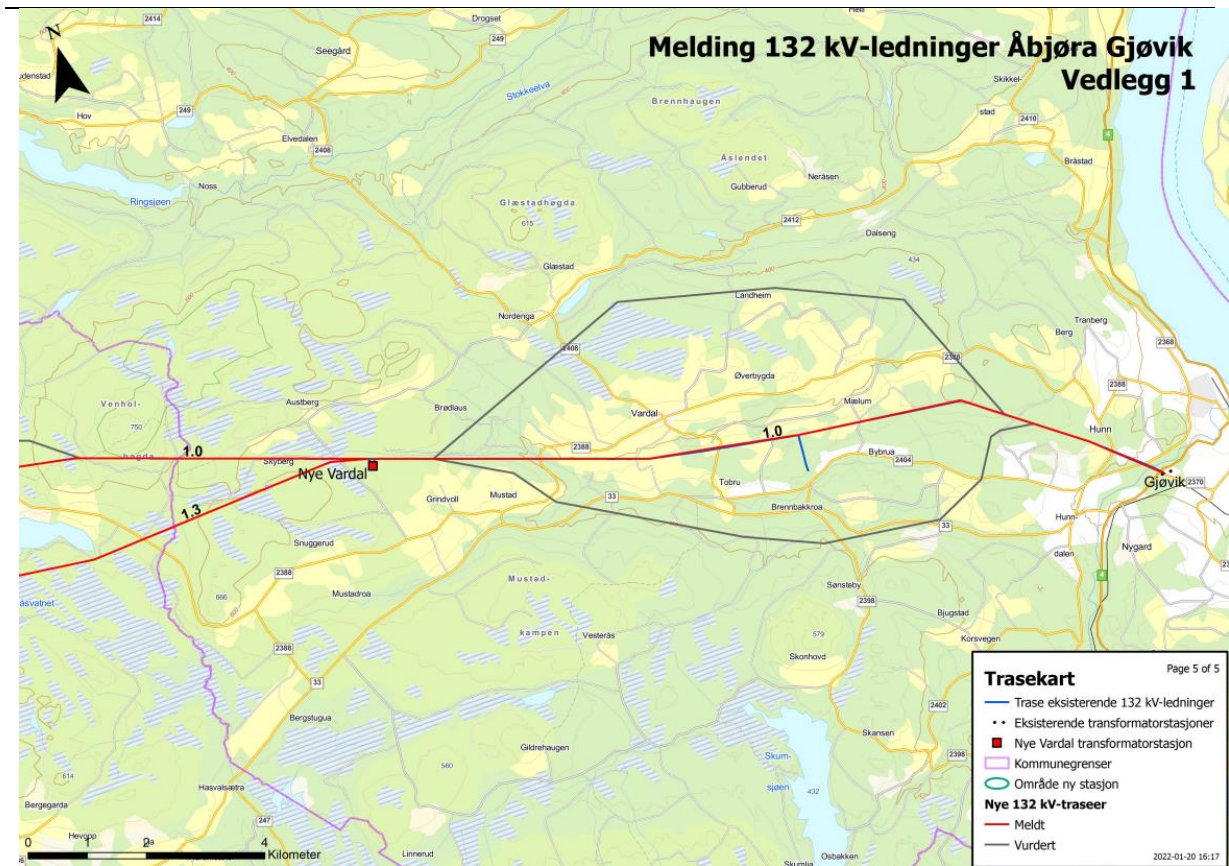
Kart 4: Kart over tiltaket. Kilde: Vedlegg 1 side 4/5 i Elvias melding med forslag til utredningsprogram.

Harald Skjellaug mener Elvia må bygge ledningene nord for Vardal og Bybrua slik at de ikke kommer i konflikt med bebyggelse, turområder og dyrket mark. NVE ber Elvia vurdere forslaget fra Skjellaug.

Gjøvik kommune og Forum for natur og friluftsliv Innlandet mfl. ber Elvia vurdere om det er mulig med en mindre justering av traseen over Byhaugen i Gjøvikmarka. Gjøvik kommune kommer også med et konkret endringsforslag der traseen legges noe lenger sør forbi turmålet, se kart 7. NVE ber Elvia utrede om det er mulig å justere traseen forbi Byhaugen. Forslaget fra Gjøvik kommune skal vurderes.

Sølve Skretting mfl. mener de nye ledningene må gå noen meter sør for dagens ledning på deres eiendom gnr./bnr. 69/242 i Gjøvik kommune for å ta hensyn til mulig boligutbygging på tomten og planlagte boligprosjekter i nærheten av Hunn kirke. NVE ber Elvia vurdere forslaget fra Skretting mfl.

Forslagene fra Skjellaug, Gjøvik kommune, Forum for natur og friluftsliv Innlandet mfl. og Sølve Skretting mfl. berører områder vist i kart 5.

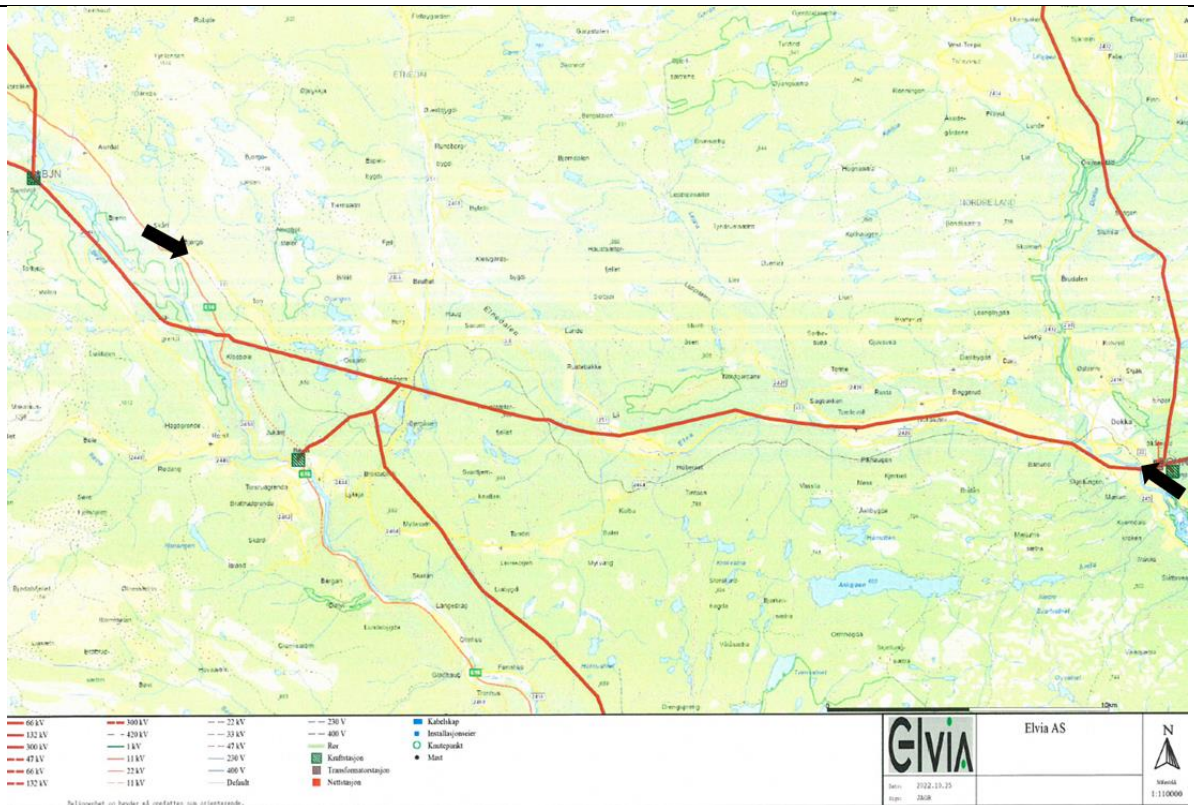

Kart 5: Kart over tiltaket. Kilde: Vedlegg 1 side 5/5 i Elvias melding med forslag til utredningsprogram.

3.6.2 Jordkabelalternativer

Jordkabel i Valdresbanen

Nordre Land, Etnedal, Sør-Aurdal og Nord-Aurdal kommuner mener Elvia må utrede mulighetene for å legge kraftledningene som jordkabel i Valdresbanen av hensyn til blant annet landskap og forsyningsikkerhet. Kommunene mener jordkabel med fordel kan etableres til koblingspunkt nord for Bagn, men gjerne helt til Bjørgo. Traseen til Valdresbanen er vist i kart 6.

Kart 6: Valdresbanen vist ved svart linje. Kilde: Elvia. Piler som viser start og stopp for Valdresbanen satt av NVE.

Kommunene ser for seg et tredelt prosjekt, der jordkabelanlegget kun skal dekke kostnadene til trinn to. Første trinn vil være å inngå avtaler om eiendomsoverdragelse med Bane NOR der kommunene ønsker at Bane NOR bekoster klargjøring av traseen slik at den skal være klar til at Elvia legger ut kabler og sand i trinn to. Det siste trinnet innebærer at et eget prosjekt etablerer gang-, tur-, og sykkelvei med nødvendig dekke over kablene.

Kommunene mener mye av de økte kostnadene ved jordkabel er knyttet til å etablere kabelgrøften som rydding av trasé, graving, sprengning av fjell og etablering av tilkomst. De viser også til at lokale nettselskaper som Etna Nett nå graver ned store deler av sitt ledningsnett. Kommunene mener derfor at de totale kostnadene med jordkabel i Valdresbanen ikke vil bli dyrere enn en luftledning. Bane NOR skriver i sin uttalelse at de stiller seg positive til videre dialog med Elvia og kommunene.

NVE registrerer at en rekke aktører støtter forslaget til kommunene. På den andre siden mener Nye Valdresbanen og AS Valdresbanen at Valdresbanen er et kulturminne av historisk og samfunnsmessig verdi, og at kommunenes forslag vil medføre uopprettelig skade.

NVE vil med bakgrunn i innspillet fra kommunene, be Elvia om å vurdere fordeler og ulemper med å legge kraftledningene som jordkabel i Valdresbanen, herunder anslå investeringskostnader og øvrige tekniske, økonomiske, og miljømessige virkninger. Forslaget skal utredes til et nivå som gjør det mulig å vurdere det etter kriteriene i de nasjonale retningslinjene for kabel som alternativ til luftledning, beskrevet i Meld. St. 14 (2011–2012). Den gir politiske føringer for utbyggingen av strømmettet i Norge, og ligger til grunn for NVEs konsesjonsbehandling. Hovedprinsippet er at bruken av kabel skal være gradvis mer restriktiv med økende spenningsnivå. For kraftledninger fra 22 kV (distribusjonsnett) til og med 132 kV (regionalnett) skal luftledning velges som hovedregel. Dette er i hovedsak begrunnet i at jordkabel er betydelig dyrere enn luftledning. Samtidig presiserer stortingsmeldingen at jordkabel kan velges på begrensede delstrekninger også i regionalnettet dersom

enkelte kriterier er oppfylt. NVE ber Elvia utrede forslaget med jordkabel i Valdresbanen med bakgrunn i kriteriene for når jordkabel kan velges, jf. Meld. St. 14 (2011-2012).

Øvrige forslag om jordkabel som alternativ til luftledning

NVE mottok også flere innspill som ber Elvia utrede mulighetene for kabling på kortere delstrekninger. Nord-Aurdal kommune mener jordkabel ikke må begrenses til Valdresbanen, men også inkludere en vurdering av jordkabel helt til Aurdal og kryssing av Begna. Gjøvik kommune, Kjell Øverjordet og Sølve Skretting mfl. mener Elvia må utrede jordkabel gjennom bebyggelsen inn til Gjøvik transformatorstasjon. Håvard Skjellaug mener Elvia må legge jordkabel fra Gjøvik til nye Vardal transformatorstasjon. Ola Hellerud mfl. ber om at det legges jordkabel forbi hans eiendom øst for Dokka transformatorstasjon. Nordre Land kommune foreslår en justering av alternativ 1.0 der det i stedet legges jordkabel i Sandmoveien, fra Høljerast til fylkesvei 2426.

NVE vil be Elvia vurdere fordeler og ulemper med forslagene, og anslå investeringskostnader og øvrige tekniske, økonomiske og miljømessige virkninger. Forslagene skal utredes til et nivå som gjør det mulig å vurdere dem etter kriteriene i de nasjonale retningslinjene for kabel som alternativ til luftledning, beskrevet i Meld. St. 14 (2011-2012).

3.7 Tiltakets virkning for miljø og samfunn

Elvias forslag til utredningsprogram omfatter i store trekk standard utredningskrav som NVE stiller i slike saker, og som vi mener danner et godt utgangspunkt for konsekvensutredningene. Vi vil i de følgende kapitlene beskrive nærmere hvilke temaer NVE har inkludert i utredningsprogrammet. Hovedfokuset i beskrivelsene vil være å belyse momenter som kom inn i høringsuttalelsene. For en fullstendig beskrivelse av utredningskravene til hvert tema, henviser vi til selve utredningsprogrammet.

3.7.1 Arealbruk

NVE mottok noen høringsinnspill om at flere av de meldte traseene vil komme i konflikt med annen arealbruk. Eksempelvis mener flere høringsparter at de nye ledningene bør legges vekk fra bebyggelse slik at de ikke hindrer befolknings- og næringsutvikling. Gjøvik kommune skriver at dagens kraftledning går gjennom Mustad næringspark der det pågår en prosess med områderegulering som åpner for ny bebyggelse under kraftledningen.

NVE har satt et eget krav om arealbruk i utredningsprogrammet der Elvia blant annet skal spesifisere og tallfeste arealbehovet til anleggene. Videre må de vurdere eventuelle virkninger tiltaket for eksisterende og kjente planlagte tiltak i tiltaksområdet slik som bolig-, hytte og industriområder. Forholdet til offentlige og private planer skal også beskrives. NVE ber også Elvia redegjøre for prinsipper og fremgangsmåte for erstatning av grunn og rettigheter.

NVE setter som krav at Elvia skal beskrive områder som er vernet eller planlagt vernet etter naturmangfoldloven, kulturminneloven og/eller plan og bygningsloven, samt vassdrag vernet etter Verneplan for vassdrag. Det skal vurderes om, og eventuelt hvordan, tiltaket vil påvirke verneverdiene og verneformålet i anleggs- og driftsfasen. Om nødvendig skal det redegjøres for hvordan krav til dispensasjon fra vernebestemmelsene vil bli håndtert.

Statsforvalteren i Innlandet gjør oppmerksom på at de foreslåtte traseene vil berøre naturreservatene Begna og Øytjernet samt det foreslåtte naturreservatet Åsli. NVE registrerer at Statsforvalteren i Innlandet oppfatter at det ikke finnes hjemmel til å gi dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 første ledd, og at Elvia derfor må utrede traseer som legges utenom naturreservatene. NVE har i kapittel 3.6 satt krav om at Elvia skal utrede nye traseer som ikke berører de nevnte naturreservatene. NVE ber samtidig Elvia gå i dialog med Statsforvalteren i Innlandet for å se om det finnes muligheter for tilpasninger av de meldte traseene slik at de ikke er i konflikt med vernebestemmelsene til naturvernområdene.

Innlandet fylkeskommune skriver at Bagnsbergane gård og et område rundt gårdstunet er i en avsluttende fredningsprosess, og at en ny kraftledning gjennom dette området kan være uforenelig med fredningen. Elvia må i dialog med Innlandet fylkeskommune vurdere om traseen forbi kulturminnelokalitetene ved Bagnsbergane gård er i konflikt med fredningen av området.

3.7.2 Landskap og visualiseringer

Flere høringsparter er opptatt av tiltakets visuelle virkninger. NVE er enig i dette, og vil be Elvia beskrive landskapet og landskapsverdiene i plan- og influensområdet og vise disse på kart. Elvia må videre vurdere hvordan anleggene vil påvirke landskapet og landskapsverdiene. Vurderingene skal ta hensyn til eksisterende inngrep, som for eksempel parallelle kraftledninger. Landskapet skal beskrives i henhold til Nasjonalt referansesystem for landskap, og deles videre opp i delområder.

Bruk av visualisering er en viktig del i vurderingen av de visuelle virkningene, og NVE setter alltid krav om visualiseringer for slike tiltak. Fotostandpunktene og -retning skal vises på et oversiktskart. Visualiseringene skal utføres som fotomontasjer og/eller 3D-visualisering. Dersom Elvia søker om flere traseer, skal visuelle virkninger utredes for samtlige traseer. NVE mottok i høringen flere innspill til hvor Elvia burde lage visualiseringer. Basert på innspillene, gjennomført befarings og øvrig dokumentasjon, har NVE satt krav om visualisering av flere områder. Disse er spesifisert i utredningsprogrammet.

Elvia skal også vurdere hensiktsmessige fotostandpunkt, utover de som er spesifisert i utredningsprogrammet. Dette skal gjøres i samarbeid med de berørte kommunene. Valg av visualiseringspunkt skal ta utgangspunkt i områder der mange ferdes eller har tilhold, populære turmål og utsiktspunkter, samt eventuelle verdifulle kulturmiljøer.

Enkelte høringsparter har også skrevet at de ønsker Elvia velger en mastetype som gir minst mulig visuelle virkninger. NVE er enig i at kamouflerende tiltak, slik som valg av mastetyper, må vurderes. NVE ber derfor Elvia vurdere hvor de mener det er hensiktsmessig med kamouflerende tiltak. NVE anser utsiktspunkt, turstier og bebyggelse som spesielt relevante områder å vurdere i den forbindelse.

3.7.3 Kulturminner og kulturmiljøer

NVE mottok flere innspill på virkninger for kulturminner og kulturmiljøer i høringen av meldingen. Innlandet fylkeskommune skriver at de foreslåtte traseene vil berøre flere kjente automatisk fredete kulturminner og nyere tids kulturminner som de krever at Elvia utreder virkningene for, både direkte og indirekte virkninger. Fylkeskommunen opplyser at Bagnsbergane gård og et område rundt gårdstunet er i en fredningsprosess, og at en ny kraftledning gjennom dette området kan være uforenelig med fredningen. Videre bemerker de at de meldte traseene går gjennom områder som i liten grad er systematisk undersøkt for kulturminner. Innlandet fylkeskommune, Nye Valdresbanen og AS Valdresbanen skriver at Valdresbanen er et viktig kulturminne og at virkninger må utredes.

NVE har i utredningsprogrammet stilt krav om at Elvia beskriver kjente automatisk fredete kulturminner, vedtaksfredete kulturminner, nyere tids kulturminner og kulturmiljø i plan- og influensområdet og viser disse på kart. Elvia må også vurdere kulturminnenes og kulturmiljøenes verdi og utarbeide et verdikart. NVE stiller også krav om at Elvia må vurdere potensialet for funn av hittil ukjente automatisk fredete kulturminner og vise dette på verdikartet. For strekninger eller områder der gjennomgang av dokumentasjon og kontakt med lokale myndigheter eller øvrige relevante lokale aktører viser stort potensiale for funn av hittil ukjente automatisk fredete kulturminner, skal vurderingene i nødvendig grad suppleres med befarings på barmark av kulturminnefaglig kompetanse. NVE mener derimot det er hensiktsmessig å gjennomføre eventuelle fullstendige arkeologiske registreringer etter at endelig trasé er bestemt, jf. 3.8.2.

Eventuelle direkte og indirekte virkninger, herunder visuelle virkninger, for kulturminner og kulturmiljø skal også vurderes. Vurderingene skal omfatte virkninger for området ved Bagnsbergane gård og Valdresbanen.

3.7.4 *Friluftsliv*

Flere aktører er bekymret for at kraftledningen vil beslaglegge areal og redusere opplevelsesverdien for områder som er mye brukt i friluftssammenheng. Forum for natur og friluftsliv Innlandet mfl., Valdres klatreklubb samt Aksjøområdet Utmarkslag nevner en rekke friluftsområder som de skriver er viktige. Byhaugen i Gjøvikmarka, Maslangrudberget, klatrefeltene Jarberget og Flaggfjell, Skjellungskampen, området rundt Akksjøen og sentrale friluftsområder langs Etna er nevnt som viktige friluftsområder i flere høringsuttalelser.

Innlandet fylkeskommune bemerker at ikke alle de berørte kommunene har gjennomført kartlegging i felt av viktige friluftsområder, og at Elvia må kartlegge viktige områder i samarbeid med kommunene og interesseorganisasjoner.

NVE stiller krav at Elvia skal beskrive kartlagte og verdisatte friluftsområder i plan- og influensområdet, beskrive dagens bruk av områdene til friluftsliv og vurdere hvordan tiltaket kan påvirke dagens bruk av områdene til friluftslivsaktiviteter. Naturområder med urørt preg med betydning for friluftslivet skal inngå i beskrivelsen. Vurderingene skal omfatte Byhaugen i Gjøvikmarka, Maslangrudberget, klatrefeltene Jarberget og Flaggfjell, Skjellungskampen, området rundt Akksjøen og sentrale friluftsområder langs Etna. Utredningen av virkninger omfatter visuelle virkninger, støy og arealvirkninger. NVE viser ellers til at vi i kapittel 3.2 har stilt krav om at Elvia gjennomfører feltkartlegging der eksisterende informasjonsgrunnlag er mangelfullt.

3.7.5 *Naturmangfold*

Gjennom høringen av meldingen har NVE fått mange innspill om naturmangfold, og har i utredningsprogrammet stilt krav om utredninger av dette temaet. Enkelte høringsparter, som Birdlife Norge Valdres lokallag og Etnedal kommune, skriver at det er flere områder som ikke er kartlagt og at Elvia må gjennomføre egne feltkartlegginger. NVE viser til at vi i kapittel 3.2 har stilt krav om at Elvia gjennomfører feltkartlegging der eksisterende informasjonsgrunnlag er mangelfullt.

NVE mener samtidig det er viktig å påpeke at utredninger av virkninger for naturmangfoldet ikke vil gi en full kartlegging av naturmangfoldet verken i traseene eller i omkringliggende områder. Utredningene skal gi beslutningsrelevant informasjon, og det skal fokuseres på truede og sårbare arter, som av erfaring forventes å bli påvirket av denne type anlegg. NVE vil stille krav om at viktige områder og lokaliteter, også lokale, for naturmangfold vises i kart.

NVE stiller krav om Elvia skal vurdere virkninger for områder som er vernet, midlertidig vernet eller foreslått vernet etter naturmangfoldloven, samt eventuelt behov for søknad om dispensasjon fra vernebestemmelser. Virkninger for naturreservatene Begna og Øytjernet, samt det foreslåtte naturreservatet Åsli, skal inngå i vurderingene.

Statsforvalteren i Innlandet bemerker at det er flere myrrestaureringsprosjekter i området, og forutsetter at Elvia legger traseene utenom restaurerte områder. NVE stiller krav at eventuelle konflikter med prosjektene Statsforvalteren i Innlandet viser til omtales.

NVE stiller i utredningsprogrammet krav til at virkninger for fugl skal vurderes, inkludert rødlistede arter, prioriterte arter, ansvarsarter, jaktbare arter, rovfugl, ugler og eventuelle andre sårbare arter. Elvia skal vurdere avbøtende tiltak for fuglelivet, blant annet om og eventuelt hvor merking av liner for å redusere kollisjonsrisikoen kan være et aktuelt. Merking av liner der ledningen krysser Etnavassdraget skal vurderes.

NVE stiller krav om at Elvia beskriver forekomster av, og potensial for, fremmede arter som kan spres med anleggsarbeid eller drift, og som i det tilfelle kan skade naturmangfoldet. Detaljert feltkartlegging kan derimot utsettes til senere fase når arealbruken i anleggs- og driftsfase er detaljert. Behov for slik kartlegging skal likevel vurderes i konsekvensutredningene.

Nordre Land, Etnedal, Sør-Aurdal og Nord-Aurdal kommuner mener det er viktig at alle prinsippene i naturmangfoldloven, herunder samlet belastning, blir vurdert tilstrekkelig. NVE viser til at Elvia må vurdere tiltakets virkninger opp mot bestemmelsene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12.

3.7.6 Landbruk

3.7.6.1 Skogbruk

NVE mottok mange høringsinnspill fra lokale og regionale myndigheter, interesseorganisasjoner og privatpersoner som mener virkningene for skogbruket må vektlegges i stor grad i det videre arbeidet. Høringspartene mener tiltakets virkninger for produktiv skog, skogens produksjonsevne og skogsdriften på den enkelte landbrukseiendom må utredes. Nordre Land, Etnedal, Sør-Aurdal og Nord-Aurdal kommuner fremhever at det vil være viktig å vurdere hvordan den fremtidige avkastningen og driftsgrunnlaget på landbrukseiendommene vil påvirkes. Enkelte bemerker at det er viktig at Elvia inkluderer virkningene av at skog tilbakeføres der dagens ledning rives. Viken skog mfl. mener derimot at dette ikke må vektlegges i for stor grad siden det vil ta lang tid før ny skog kan bidra med nyttbart virke på samme nivå som i dag. Søndre Land og Etnedal kommuner bemerker at Elvia også må ta hensyn til forskjeller i driftsmetoder.

NVE er enig i at det vil være viktig med en grundig utredning av virkninger tiltaket vil ha for skogbruket. Utredningen skal beskrive skogbruksarealer og -aktivitet som blir berørt av anleggene, inkludert type skog, bonitet, driftsmetoder og produksjon. Elvia skal videre utrede nettovirkningene av mengden skog som beslaglegges, med fordeling på hva slags type skog og bonitet som berøres, inkludert rydde- og byggeforbudsbeltet. Elvia skal inkludere virkningene av at skog tilbakeføres i dagens trasé i vurderingene, men ta hensyn til at det vil ta tid før skogen kan produsere nyttbart virke slik som Viken skog mfl. tar opp. Virkninger for ressursgrunnlaget, driftsulemper og produksjon skal utredes. Eventuelle forskjeller i driftsmetoder skal tas hensyn til i vurderingene.

Flere aktører mener det vil være viktig å velge en mastetype som gir minst virkninger for skogbruket. Som nevnt i kapittel 3.2, har NVE satt et generelt krav om at avbøtende tiltak skal vurderes for alle relevante tema. NVE mener bruken av mastetyper som kan redusere virkningene for skogbruket er et relevant avbøtende tiltak å vurdere der virkningene for skogbruket er spesielt store.

3.7.6.2 Jordbruk og øvrig landbruksaktivitet

NVE mottok flere innspill som er opptatt av hvilke driftsulemper og påvirkning på produksjonen tiltaket vil gi for jordbruket og øvrig landbruksaktivitet. Flere skriver at dagens master hindrer driften og ber om at mastene for de nye ledningene plasseres utenom dyrket mark. Andre fremhever at dagens jordbruksmaskiner blir stadig mer teknologiske, og er bekymret for om ledningen med tilhørende magnetfelt kan påvirke disse. Det trekkes også frem at tiltaket vil gjøre beiteområder mindre attraktive for husdyr. Begrensninger for spredning av gjødsel og vann er et annet tema som går igjen. Flere aktører fremhever på den andre siden at tiltaket vil være positivt for jordbruket sammenlignet med i dag, siden høyere master vil gi lengre spenn mellom mastene enn i dag.

NVE vil i utredningsprogrammet stille krav om at Elvia beskriver og vurderer virkningene for jordbruks- og øvrig landbruksarealer som blir berørt av anleggene, som tap av dyrket og dyrkbar jord, beitebruk, driftsulemper og virkninger for produksjon. Eventuelle virkninger for jordbruksmaskiner, beitebruk og begrensninger for spredning av gjødsel og vann skal inngå i vurderingene. NVE legger til grunn at konsekvensutredningen hensyntar eventuelle positive virkninger som at lengre mastespenn gir mindre behov for plassering av master på dyrket mark.

3.7.7 *Nærings- og samfunnsinteresser*

3.7.7.1 *Lokalt og regionalt næringsliv*

En av hovedbegrunnelsene for tiltaket er at det vil gi økt forsyningssikkerhet samt tilrettelegge for næringsutvikling og kraftkrevende industri. NVE vil sette krav om at Elvia utreder hvilke virkninger tiltaket vil gi for lokalt og regionalt næringsliv. Søndre Land kommune opplyser at det er planer for fremtidig industriutvikling på Hasvalsætra. Videre nevner både Søndre Land kommune og Energeia at det er planer om utvikling av flere solkraftverk i området som vil ha behov for å knytte seg til nettet. Søndre land kommune ber Elvia vurdere hvilken betydning valg av trasé vil ha for disse prosjektene. NVE ber om at eventuelle konsekvenser valg av trasé har for industriutvikling på Hasvalsætra og Energeias planer om nye solkraftverk, inngår i vurderingene av virkninger for lokalt og regionalt næringsliv.

Valdres klatreklubb skriver at tiltaket kan komme i konflikt med Jarberget og Flaggfjell som de bemerker er to av de beste klatrefeltene på Østlandet. Klatreklubben fremhever at klatrefeltene er mye besøkt fra både inn- og utland, og ber om Elvia tar hensyn til dette i utredningene. NVE vil be Elvia vurdere eventuelle virkninger tiltaket vil ha for lokal og regional reiselivsnæring, inkludert de nevnte klatrefeltene.

3.7.7.2 *Mineralressurser*

NVE har inkludert et punkt om at Elvia skal beskrive registrerte mineralforekomster som kan bli berørt av anleggene og vurdere eventuell påvirkning på viktige forekomster av mineralske ressurser.

3.7.7.3 *Luftfart*

Norges Luftsportforbund, Land flyklubb og Martin Thomlevold er bekymret for at alternativ 1.0 med høyere master enn i dag, vil gi negative virkninger for aktiviteten på Dokka flyplass, både for luftsport og ordinære flyvninger. Land flyklubb, Thomlevold samt Klosbøle og Kolstad er bekymret for at en ledning langs dagens trasé kan skape farlige situasjoner for luftambulansen. Det blir også påpekt at det er gode flyforhold for hang- og paragliding på Nordsinni og at den nye ledningen vil øke risikoen ved behov for å lande nede i dalen.

NVE har et eget punkt om luftfart i utredningsprogrammet, der Elvia blant annet skal vurdere om anleggene vil utgjøre hindringer for luftfarten, inkludert Dokka flyplass, lavtflygende fly- og helikopter og aktiviteter i luftrommet i området. Elvia skal også redegjøre for behovet for merking av luftspenn.

3.7.7.4 *Tekniske anlegg, kommunikasjonssystemer og annen infrastruktur*

Statens vegvesen skriver at tiltaket vil krysse E16 i Valdres og Riksvei 4 i Gjøvik. Telenor Norge skriver at de meldte traseene vil krysse deres kabelanlegg flere steder, og at de har flere radiolinjer og mobilmaster i området. Nye Valdresbanen og AS Valdresbanen forutsetter at tiltaket ikke vil gi hindringer for den fremtidige trafikken på Valdresbanen.

Elvia skal beskrive virkninger for eksisterende eller planlagt infrastruktur, inkludert nærføring eller kryssing av fylkes- og riksveier, eventuelle virkninger for kommunikasjonssystemer som Telenors anlegg og konsekvenser for den fremtidige trafikken på Valdresbanen.

3.7.8 *Elektromagnetiske felt*

NVE setter krav om at Elvia kartlegger om det finnes bygg som vil bli eksponert for elektromagnetiske felt over 0,4 mikrotlesla i årsgjennomsnitt, i tråd med anbefalte utredningsnivå fra Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet.

NVE bemerker at magnetfeltverdien er ikke en tiltaksgrense eller absolutt grenseverdi, men et utredningsnivå. Det skal fremgå hvilke typer bygg som kan bli eksponert for magnetfelt over utredningsgrensen. Typer og antall bygg samt magnetfeltstyrken skal beskrives. Dersom boliger,

skoler og barnehager får magnetfeltverdier over 0,4 mikrotesla, skal Elvia vurdere tiltak for å redusere feltene til under utredningsnivået.

3.7.9 Forurensing og klima

3.7.9.1 Støy

NVE setter krav om at Elvia skal utrede støy fra anlegget ved ulike værforhold.

3.7.9.2 Utslipp og avrenning

NVE stiller krav om at Elvia skal beskrive mulige kilder til forurensing fra anleggene, og vurdere risikoen for forurensing av luft, vann og grunn i anleggs- og driftsfasen. Håndtering av avfall skal også beskrives.

3.7.9.3 Klima

Nordre Land, Nord-Aurdal, Sør-Aurdal og Etnedal kommuner bemerker at luftledningsalternativene vil føre til nedbygging av store mengder produktiv skog. De mener derfor Elvia må utrede hvordan dette vil påvirke klimagassutslipp og at det må utarbeides et livsløpsregnskap. Innlandet fylkeskommune bemerker at nedbygging eller omdisponering av naturområder som skog og myr inneholder store lagre av karbon, noe som reduserer det potensielle fremtidige opptaket av karbon i de berørte arealene.

NVE stiller krav at Elvia utreder i hvilken grad tiltaket vil påvirke klimagassutslippet i anleggs- og driftsfasen, og utarbeide et klimaregnskap for de ulike traséalternativene.

3.7.9.4 Drikkevann og vannmiljø

Mattilsynet skriver at Elvia må kartlegge og ta hensyn til drikkevannskilder i tiltaksområdet, og at drikkevannsforskriften ikke tillater at drikkevannskilder forurenses. Videre mener de tiltaket ikke må skade vannmiljøet i bekker eller vassdrag slik at det går utover fiskevelferden i området. Mattilsynet skriver også at Elvia må kartlegge om det er vann eller vassdrag i området hvor det må sikres at tiltaket ikke fører til spredning av fiske sykdommer som krepsepest.

NVE stiller krav om at Elvia kartlegger drikkevanns- og reservannkilder som kan påvirkes. Dersom det er fare for at anleggene kommer i konflikt med drikkevanns- eller reservevannkilder, skal eventuelle avbøtende tiltak beskrives. Elvia må videre kartlegge om det er vann eller vassdrag hvor en må sikre at tiltaket ikke fører til spredning av fiske sykdommer.

3.7.10 Vassdrag og vannressursloven

Statsforvalteren i Innlandet skriver at de meldte traseene krysser og går langs med vassdrag i tiltaksområdet. De gjør oppmerksom på at det langs vassdrag med årssikker vannføring skal opprettholdes en funksjonell kantvegetasjon i henhold til vannressursloven § 11. Elvia skal ved kryssing av og ved inngrep i vassdrag vurdere konsekvensene av dette og om det er behov for tillatelse etter vannressursloven. Elvia må eventuelt søke om slike tillatelser.

3.7.11 Sikkerhet og beredskap

NVE mottok flere høringsinnspill om sikkerhet og beredskap. Nordre Land, Sør-Aurdal, Nord-Aurdal og Etnedal kommuner, samt noen grunneiere, mener en luftledning vil være utsatt for ekstremværehendelser. De viser i den forbindelse til ekstremværet i området høsten 2021 og vinteren 2022. Gjøvik kommune skriver at Elvia må utrede sikkerheten mot linjenedfall for nærliggende bebyggelse i Brusvehagen inn mot Gjøvik transformatorstasjon. Andre bemerker at alternativ 1.0 på deler av strekningen går innenfor flomsonen til Etna.

NVE setter krav om at Elvia vurderer risikoen for og konsekvenser av, naturskade på anlegget, og beskrive om skade på anleggene kan utgjøre en sikkerhetsrisiko for samfunn og miljø. Med naturgitt skade menes skred (som snø- og kvikkleireskred), flom, trefall, uvær, ising og lignende.

Ekstremværhendelser som kommunene nevner, risiko for linjenedfall i boligområder og flomrisiko fra Etna, skal inngå i vurderingene. Elvia skal videre beskrive og vurdere valg av anleggets plassering og utforming for å ta hensyn til påregnelige risikoforhold. Tilgang til anlegget for reparasjoner og feilretting i ekstraordinære situasjoner skal også vurderes.

Det gjøres oppmerksom på at klassifisering av anlegg og detaljskjema er unntatt offentlighet og ikke skal inngå eller beskrives i offentlige dokumenter. Dokumenter som er unntatt offentligheten merkes, og legges som vedlegg til konsesjonssøknaden.

3.7.12 Forventede klimaendringer og tilpasninger til dette

Nordre Land, Sør-Aurdal, Nord-Aurdal og Etnedal kommuner viser til ROS-analyser som peker på at mer ekstremvær og mildere klima vil føre til økt usikkerhet for luftledninger. NVE stiller krav til at Elvia vurderer hvordan anlegget er utformet for et fremtidig endret klima. Aktuelle tiltak for klimatilpasning. Det skal tas i bruk klimaprofiler som beskriver påvirkning i tiltaksområdet.

3.8 Utredningskrav som ikke er inkludert i utredningsprogrammet

Noen høringsinstanser har fremmet krav om utredninger som NVE ikke har inkludert i utredningsprogrammet. Disse er nærmere forklart nedenfor.

3.8.1 Trasealternativ

NVE har mottatt flere innspill om at enkelte av de meldte traseene må tas ut av det videre utredningsarbeidet. Eksempelvis mener flere aktører at trasealternativ 3.0 og 3.2 må forkastes av hensyn til skogbruk, friluftsliv og urørte naturområder. Andre mener derimot at ledningene bør legges i utmark av hensyn til jordbruk, nærføring med bebyggelse og annen infrastruktur.

NVE ser at det både er fordeler og ulemper med alle traseene Elvia har foreslått. NVE mener derfor det ikke er hensiktsmessig å utelate noen av de foreslåtte før de er utredet nærmere i henhold til kravene i utredningsprogrammet. NVE bemerker at Elvia selv må avgjøre og begrunne traseene som omsøkes. Dersom noen av alternativene vurderes å ha så store tekniske, økonomiske, driftsmessige, miljømessige eller andre ulemper at de ikke er fornuftige å gå videre med, kan de tas ut av det videre utredningsarbeidet. Elvia må i så fall begrunne hvorfor alternativene ikke utredes nærmere.

Sølv Skretting med flere ber Elvia vurdere å følge traseen til Valdresbanen frem til Eina stasjon, og deretter langs jernbanetraseen inn til Gjøvik. De mener denne traseen vil ha betydelig mindre negative virkninger enn den foreslåtte traseen inn til Gjøvik, og frigjøre arealer i de sentrumsnære områdene dagens kraftledning beslaglegger. NVE bemerker at lengden på den foreslåtte traseen fra Dokka til Gjøvik vil bli nesten dobbelt så lang som de traseene Elvia har foreslått i sin melding med forslag til utredningsprogram. Dette vil gi en betydelig kostnadsøkning. NVE er heller ikke enig i at en dobbelt så lang ledning vil gi mindre negative virkninger enn den foreslåtte traseen inn til Gjøvik. NVE tar derfor ikke med forslaget i utredningsprogrammet.

3.8.2 Utredningstema

Innlandet fylkeskommune skriver at de meldte traseen går gjennom områder som i liten grad er undersøkt for potensielle kulturminner. De mener derfor Elvia må oppfylle undersøkelsesplikten etter kulturminneloven § 9 så tidlig som mulig og før et konsesjonsvedtak foreligger. NVE er ikke enig i dette, og viser til at det er en etablert praksis at kulturminneundersøkelser etter kulturminneloven § 9 gjennomføres etter at en eventuell konsesjon er gitt. NVE viser til at det tidlig i prosessen gjerne foreligger mange alternative traseer, og mener det er kostbart og lite formålstjenlig å foreta utgravinger og prøvestikk før en vet hvilke punkter som faktisk blir direkte berørt. NVE mener en kartlegging av kjente kulturminner og en vurdering av potensialet for funn av hittil ukjente kulturminner, som beskrevet i kapittel 3.7.3, vil gi et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag for vurderingen av virkninger for kulturminner før konsesjon er gitt. I en eventuell konsesjon, kan det settes vilkår om

utarbeidelse av miljø-, transport og anleggsplaner. Det er vanlig praksis i kraftledningssaker at slike detaljplaner ikke godkjennes av NVE før det er gjennomført kulturminneundersøkelser etter kulturminnelovens § 9. Mastepunkt fastsettes ikke i et vedtak og det er stort rom for å unngå direkte konflikt med kulturminner. Kulturminneinteressene vil således bli ivaretatt selv om det ikke er gjennomført detaljerte registreringer før konsesjonsvedtak er fattet.

En rekke høringsinnspill ber Elvia plasserer mastene og eventuelle barduner utenfor dyrket mark. NVE legger til grunn at Elvia etterstreber å plassere mastene utenfor dyrket mark, men vil ikke stille krav om beskrivelse av mastepunkter på nåværende tidspunkt. Plassering av master er noe som normalt utredes i den videre detaljplanleggingen etter at en eventuell konsesjon er gitt og omtales i en miljø-, transport- og anleggsplan. Denne planen skal blant annet utarbeides sammen med berørte grunneiere og godkjennes av NVEs miljøtilsyn før Elvia får lov å bygge.

Skogselskapet i Oppland mener NVE må påse at Elvia ikke gjennomfører eller bestiller konsekvensutredningene selv. NVE bemerker at det i utredningsprogrammet stilles en rekke krav til konsekvensutredningene Elvia skal gjennomføre. Så fremt utredningene i tilstrekkelig grad svarer ut kravene i utredningsprogrammet, ser NVE ingen grunn til å kreve at utredningene ikke bestilles eller gjennomføres av Elvia selv. NVE gjør også oppmerksom på at konsesjonsbehandling etter energiloven innebærer en konkret vurdering av de fordeler og ulemper tiltaket har for samfunnet som helhet. NVE gir konsesjon til anlegg som anses som samfunnsmessig rasjonelle. Det vil si at de positive konsekvensene av tiltaket må være større enn de negative.

4 Oppsummering

På bakgrunn av Elvias melding med forslag til utredningsprogram, innkomne merknader og egne vurderinger, har NVE fastsatt et utredningsprogram for den planlagte byggingen av nye 132 kV kraftledninger mellom Åbjøra, Bagn, Dokka og Gjøvik transformatorstasjoner, se eget brev NVE ref. 202202032-107.

NVE har inkludert de aller fleste kravene som er mottatt gjennom den offentlige høringen av meldingen med unntak av kulturminneregistreringer, detaljerte masteplassering og krav om at utredningene gjennomføres av en uavhengig part. NVE har også utelatt forslaget om å benytte traseen til Valdresbanen frem til Eina stasjon og deretter inn til Gjøvik. Ingen av Elvias foreslåtte traseer er imidlertid utelatt fra det videre arbeidet, slik flere ber om.

Konsesjonssøknaden etter energiloven, med tilhørende konsekvensutredninger basert på dette utredningsprogrammet, vil utgjøre beslutningsgrunnlaget for NVEs konsesjonsavgjørelse sammen med de høringsinnspill vi mottar gjennom den offentlige høringen av søknaden. NVE mener dette vil gi et godt grunnlag for å vurdere om det er behov for anleggene og vurdere virkningene av anleggene. Skulle det eventuelt bli behov for ytterligere opplysninger og/eller utredninger i behandlingen av søknaden med konsekvensutredning, vil NVE kunne kreve tilleggsutredninger.

Vedlegg A – Sammenfatning av høringsuttalelser

Meldingen med forslag til utredningsprogram ble sendt på høring 1. april 2022. Fristen for å komme med merknader ble satt til 27. mai 2022. Nord-Aurdal, Sør-Aurdal, Etnedal, Nordre Land, Søndre Land og Gjøvik kommuner ble bedt om å legge meldingen ut til offentlig ettersyn. Kommunene ble også bedt om å legge ut meldingen på sine internett- og eventuelt facebooksider, og å orientere aktuelle lokale velforeninger, idrettslag, interesseorganisasjoner og andre relevante parter.

Den offentlige høringen av meldingen ble kunngjort etter gjeldende regler i Norsk Lysingsblad 1. april 2022, i Oppland Arbeiderblad 6. april 2022 og i Avisen Valdres 7. april 2022. Følgende aktører fikk innvilget utsatt høringsfrist: Gjøvik kommune (3. juni 2022), Innlandet fylkeskommune (3. juni 2022), Forum for natur og friluftsliv Innlandet (6. juni 2022), Aksjøområdet Utmarkslag SA (6. juni 2022), Nordre Land kommune (10. juni 2022), Elin Aarum og Lars Kristian Jensen (10. juni 2022), Sør-Aurdal kommune (18. juni 2022), Etnedal kommune (24. juni 2022) og Nord-Aurdal kommune (24. juni 2022).

Følgende instanser fikk meldingen på høring: Gjøvik kommune, Søndre Land kommune, Nordre Land kommune, Sør-Aurdal kommune, Etnedal kommune, Nord-Aurdal kommune, Statsforvalteren i Innlandet, Innlandet fylkeskommune, Innlandet bondelag, Etnedal bondelag, Nord-Aurdal bondelag, Sør-Aurdal bondelag, Søndre Land bondelag, Nordre Land bondelag, Statens vegvesen, Natur og Ungdom, Statnett SF, Miljøstiftelsen Bellona, Norges Naturvernforbund, Forsvarsbygg, Miljødirektoratet, Norges Miljøvernforbund, Norsk Ornitologisk Forening, Luftfartstilsynet, Norskog, Avinor AS, Telenor Kabelnett, Etna Nett, Mattilsynet, Sør-Aurdal Energi AS, Forum for Natur og Friluftsliv Oppland, Friluftslivets Fellesorganisasjon, Norges Skogeierforbund, Fortidsminneforeningen i Oppland, Oppland Bonde- og Småbrukarlag, Norges Jeger- og Fiskerforbund Oppland, DNT Gjøvik og Omegn, DNT Valdres, Landbruksdirektoratet, Valdres Friluftsråd, Valdres Energi AS og Naturvernforbundet i Innlandet.

Elvia orienterte berørte grunneiere og rettighetshavere, inkludert Bane NOR, om meldingen og om fristen for å komme med uttalelser i brev av 7. april 2022.

NVE mottok 66 høringsuttalelser til meldingen. Samtlige uttalelser er sammenfattet under. Elvia kommenterte uttalelsene i brev av 15. september 2022. Kommentarene fra søker er sammenfattet i kursiv under de respektive uttalelsene.

Kommunale og regionale myndigheter

Sosialistisk Venstreparti (SV) Nordre Land kommune (22. mai 2022) mener det må gjennomføres grundige utredninger av naturverdier i områdene som kan bli berørt, inkludert kartlegging i felt. De mener traséalternativ 3.0 går gjennom et sammenhengende naturområde med begrensede inngrep og viktige leve- og hekkeområder for truede arter og spillplasser for storfugl. Traséforslaget bør derfor utelates i det videre arbeidet. Traséalternativ 1.0 vil gi minst inngrep i natur av traseene Elvia har foreslått. Elvia må også utrede mulighetene for jordkabel i Valdresbanen.

Elvia tar innspillet til etterretning.

Søndre Land kommune (25. mai 2022) ønsker ikke å prioritere mellom alternativ 1.0 og 1.3 før konsekvensutredningene foreligger. De har følgende kommentarer til traseene:

- Traséalternativ 1.3, som vil gå parallelt med dagens ledning mot Fall, bør vurderes spesielt i konsekvensutredningene. Alternativet gi visuelle virkninger for bolighus i Landåsbygda, men vil også være positivt for friluftinteressene ved Venholhøgda.
- Det bør utredes hvor mye skogsareal og type boniteter som vil bli beslaglagt eller tilbakeført for de to traséalternativene. Det må også vurderes hvordan tiltaket påvirker skogsdriften. En må hensynta forskjeller i driftsmetoder.

- En må vurdere hvordan valget av traséalternativ 1.0 og 1.3 vil påvirke fremtidig kraftuttak til mulig kraftkrevende industri på Hasvalsætra og tilkobling av solkraftverkene i Øystadmarka og Seval Skog i Gjøvik.

Elvia tar uttalelsen til etterretning.

Innlandet fylkeskommune (2. juni 2022) er kjent med at det foreligger et ønske fra flere kommuner om å utrede mulighetene for jordkabel i Valdresbanen. De ser positivt på at en kombinerer sykkeltrasé og jordkabel i Valdresbanen, men at det i så fall må konsekvensutredes grundig. Fylkeskommunen skriver at Valdresbanen er et viktig kulturminne, både nasjonalt og for de kommunene den går gjennom, og bemerker at det pågår en prosess for å videreutvikle deler av traseen til museumsbane. De mener derfor det er viktig at en utreder hvilke virkninger alternativet med jordkabel vil ha for Valdresbanen.

Fylkeskommunen bemerker at ikke alle de berørte kommunene har gjennomført kartlegging av viktige friluftsområder. For å sikre nødvendig informasjon, må en derfor kartlegge friluftsområder på annen måte, gjerne i samarbeid med kommunene og interesseorganisasjoner.

Fylkeskommunen skriver at de meldte traseene går gjennom områder som i liten grad er undersøkt for kulturminner, og at utredningsarbeidet derfor kan påvise store ukjente kulturminneverdier. De mener undersøkelsesplikten i kulturminneloven må være oppfylt før et konsesjonsvedtak foreligger, og anbefaler at kulturminneregistreringer gjennomføres så tidlig som mulig i prosessen.

De meldte traseene berører flere kjente automatisk fredete kulturminner og nyere tids kulturminner av nasjonal verdi som de lister opp i uttalelsen. En luftledning forbi Bagnsbergane gård kan være uforenelig med fredningen. Fylkeskommunen mener disse krever en særskilt konsekvensutredning, inkludert den direkte virkningen innenfor landskapsrommet, men også fjernvirkningen på hvordan landskapet sees og oppfattes utenfra.

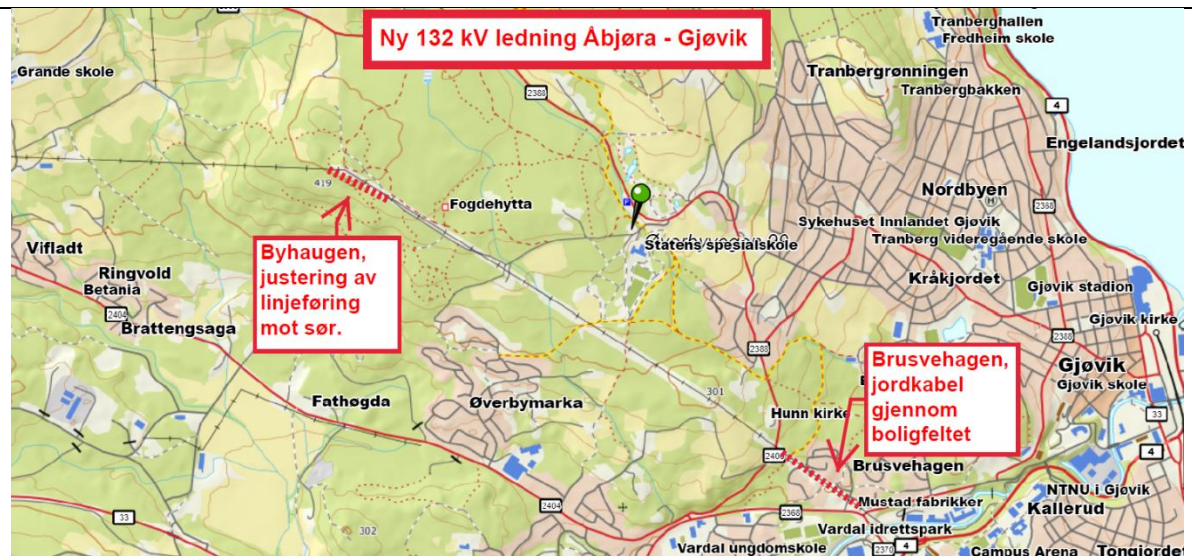
Fylkeskommunen skriver at omdisponering av skog og myr gir økte klimagassutslipp og reduserer mulighetene for fremtidig karbonlagring. Dersom en må gjennomføre inngrep i myr, mener de en må unngå drenering.

Elvia skriver de er kjent med at flere aktører ønsker å legge krafledningen i bakken langs Valdresbanen, og antar utredningsprogrammet vil si noe om hvordan dette skal konsekvensutredes. Vedrørende undersøkelsesplikten etter kulturminneloven viser de til avtale med fylkeskommunen om å se på dette senere i detaljplanleggingen.

Gjøvik kommune (3. juni 2022) sidestiller de to alternative traseene fra grensen mot Søndre Land kommune inn til nye Vardal transformatorstasjon. De mener det er positivt at en unngår nye inngrep inn til Gjøvik transformatorstasjon, men skriver det er viktig at mastetype og -plassering tilpasses kulturlandskapet og landbrukets behov. Kommunen foreslår videre en mindre justering av traseen mot sør forbi turmålet Byhaugen i Gjøvikmarka som de mener vil bedre opplevelsesverdien, se kart 7.

Gjøvik kommune mener det vil være viktig å utrede elektromagnetisk felt, sikkerhet mot linjenedfall og visuelle virkninger fra Åskollvegen, gjennom Brusvehagen, og inn til Gjøvik transformatorstasjon siden ledningen der vil gå nært eksisterende og planlagt bebyggelse. De mener også Elvia må utrede mulighetene for jordkabel. Kommunen fremhever i den forbindelse at det pågår en prosess med områderegulering gjennom Mustad næringspark som åpner for ny bebyggelse der dagens luftledning går så fremt ledningen legges i bakken.

Samlet sett mener kommunen forslaget til utredningsprogram ivaretar relevante temaer. De understreker likevel viktigheten av å belyse virkningene for kulturlandskapet og landbruket i Vardal, forholdet til kulturminner i Øverbymarka og hensynet til boligbebyggelse og Mustad næringspark.

Kart 7: Forslag til alternative traseer. Kilde: Høringsuttalelse Gjøvik kommune.

Elvia vil ta Gjøvik kommunes innspill om traséjustering ved Byhaugen med seg i det videre arbeidet. De legger også til at elektromagnetiske felt vil utredes i henhold til gjeldende retningslinjer. Videre skriver de at å legge ledningen som kabel i bakken vil bli betydelig dyrere enn luftledning, men at det i enkelte tidligere tilfeller har blitt åpnet for å kable delstrekninger om merkostnaden betales av nyttehaber.

Nordre Land kommune (7. juni 2022) har sendt inn en høringsuttalelse bestående av tre deler. De to første delene er felles interkommunale vurderinger med Nord-Aurdal, Sør-Aurdal og Etnedal kommuner og omhandler virkninger for terreng og miljø i deres region, samt et forslag om å legge ledningen som jordkabel i Valdresbanen. Den tredje delen er Nordre Land kommunes individuelle vurdering av tiltaket. Nordre Land kommunes hovedinnspill er at det beste vil være å legge jordkabel i Valdresbanen. Det nest beste vil være å velge alternativ 1.0, men i en justert versjon. Alternativ 3.0 og 3.2 vurderes som dårligst, og kommunen mener de derfor må tas ut i det videre arbeidet.

De tre delene er oppsummert under.

Virkinger av luftledning:

- Teknisk oppbygging og arealdisponering: Rydde- og byggeforbudsbelte ved to separate ledninger med planoppheng vil bli 50 meter, pluss 30 meter på hver side av ledningen. Kommunene mener det samlede ryddebeltet derfor vil bli 110 meter.
- Primærnæringen: Rydde- og byggeforbudsbelte vil dele opp skogteiger på en uhensiktsmessig måte, og gjøre fremføring av skogsbilveier og etablering av velteplasser mer utfordrende. Tap av produksjonsareal og avkastningsgrunnlag på landbrukseiendommer vil ha betydning utover det spesifikke arealet som går tapt. Kommunene mener derfor en må utrede virkningene en luftledning vil ha for fremtidig avkastning, bosetting og driftsgrunnlag, samt drifts- og miljømessige ulemper for den enkelte landbrukseiendom. En luftledning vil også gi ulemper der den krysser beite og dyrket mark i form av arealbegrensning rundt master og begrensninger i mekanisk drift. Ut fra jordbruksmessige hensyn mener de det er fordelaktig med én høy dobbelkursmast. Kommunene forventer at en utreder virkningene for primærnæringen og at driftsbetingelsene for fremtidige gårdsbrukere ilegges stor vekt.
- Natur, friluftsliv og landskap: Kommunen forventer at Elvia også tar hensyn til lokal informasjon som kommunene har. De skriver det er viktig at alle prinsippene i naturmangfoldloven blir fulgt

opp, og at samlet belastning blir vurdert tilstrekkelig. Det er også viktig at en utreder virkningene for friluftslivet. Inngrep i INON-områder vurderes som spesielt uheldig.

- Bebyggelse: Begrepet nærføring må omfatte langt større arealer enn 50 meter. Kommunene mener det må legges mer arbeid i å minimere nærføringen til bebyggelse. Det er urimelig at ledningen skal gå nært bebyggelsen i Valdresområdet siden kraftledningen frakter produksjon ut av Valdres mot Gjøvik.
- Kostnader, miljøforhold, etablering og drift: Det må utarbeides et samlet livsløpsregnskap for etablering og drift, miljøbelastning og klimagassutslipp med et tidsperspektiv på 70 til 80 år.

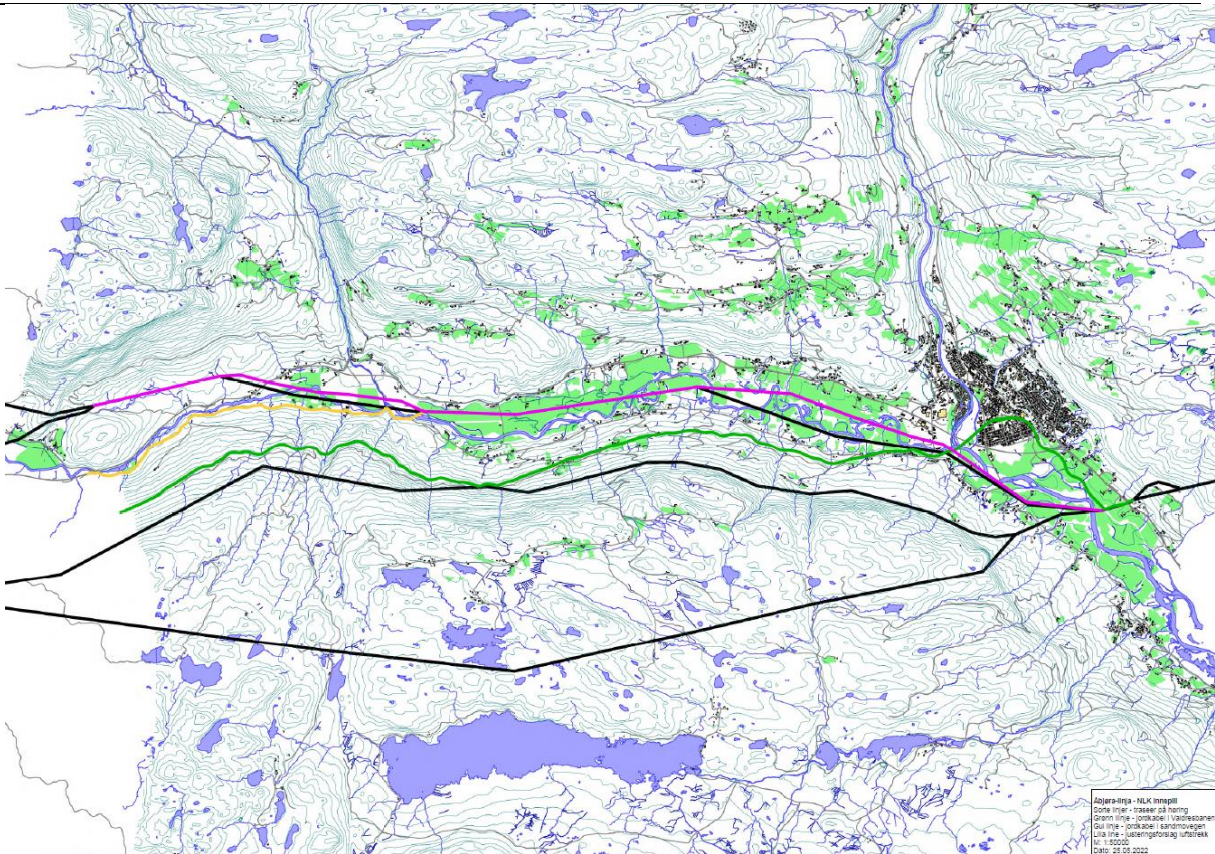
Valdresbanen:

- Mye av de økte kostnadene ved jordkabelanlegg er knyttet til å etablere kabelgrøften, herunder rydding av trasé, graving, sprengning av fjell og etablering av tilkomst.
- Jordkabel i Valdresbanen vil være fordelaktig av landskapsmessige hensyn og forsyningssikkerhet. Kommunene viser til virkningene de nylige ekstremværhendelser hadde på kraftledningene i området. De bemerker at lokale nettselskaper som Etna Nett nå graver ned store deler av sitt ledningsnett, og mener dette samlet sett gir lavere kostnader til etablering og vedlikehold. ROS-analyser for Hedmark og Oppland viser også at luftledninger vil ha økende usikkerhet fremover med tanke på klimaendringer.
- Alternativer for etterbruk av Valdresbanen er museumsjernbane, gang-, sykkel- og turvei eller tilbakeføring til landbruksareal. Ingen av kommunene ønsker å eie en museumsjernbane. Å ta i bruk Valdresbanen som gang-, sykkel- og turvei kan derimot gi store muligheter og åpne opp for at strekningen blir en del av Nasjonale sykkelruter. Kommunene mener jordkabel bør benyttes til koblingspunkt nord for Bagn, og gjerne helt til Bjørge.
- Kommunene ser for seg et tredelt prosjekt, der jordkabelanlegget kun skal dekke kostnadene til trinn to. Første trinn vil være å inngå avtaler om eiendomsoverdragelse med Bane NOR der kommunene ønsker at Bane NOR bekoster klargjøring av traseen slik at den skal være klar til at Elvia legger ut kabler og sand i trinn to. Det siste trinnet innebærer at et eget prosjekt etablerer gang-, tur-, og sykkelvei med nødvendig dekke over kablene. Kommunene har diskutert forslaget med Etna Nett, og mener at de totale kostnadene for et slikt jordkabelanlegg ikke vil bli dyrere enn en luftledning. Kommunene mener derfor jordkabel er i tråd med Stortingets kablingspolicy.

Nordre Land kommunes individuelle vurdering:

- Mener jordkabel i Valdresbanen er det beste alternativet. En offentlig eierstruktur, der kommunene blir involvert, er svært sannsynlig for overtakelse av Valdresbanen. Etterbruk av Valdresbanen som museumsbane er lite ønskelig, og kommunene innleder prosesser om å fatte likelydende vedtak om etterbruk av Valdresbanen som gang, og sykkelvei. Samtidig mener de det er viktig å bevare mest mulig av det kulturhistoriske jernbanemiljøet rundt Valdresbanen.
- Traseen fra Dokka og østover: Kommunen viser til høringsuttalelsen fra Søndre Land kommune og har ingen øvrige kommentarer på nåværende tidspunkt.
- Forholdet til primærnæringen: Det minst dårlige for et luftledningsalternativ er å finne hensiktsmessige masteplasseringer over dyrket mark så langt dette er mulig, fremfor å beslaglegge skog.
- Kommunen støtter videre utredning av alternativ 1.0, men har noen forslag til justeringer for å redusere nærføring med boliger og kryssing av Etna som vist med lilla linje i kart 8. Det bør også vurderes å legge deler av alternativ 1.0 som jordkabel i Sandmovegen fra Høljerast og sørover vest for Thomlevoll vist med gul linje i samme kart.

- Elvia må utrede hvilke begrensninger alternativ 1.0 som luftledning vil ha over dyrket mark, herunder bruk av styringsteknologi for arealoptimalisert jordbruk og spredning av vann/gjødsel. Hvilke konsekvenser høyere master vil få for flyplassen på Thomlevold må også utredes.
- Alternativ 3.0 og 3.2 gir flere ulemper. Alternativ 3.2 går blant annet gjennom produktive skogbruksarealer, krysser rasutsatte områder og blir synlig fra lang avstand. Begge traseene medfører videre inngrep i INON-områder, berører leikområder for storfugl, vinterbeiteområder for elg og berører populære friluftsområder. Kommunen ber derfor om at alternativ 3.0 og 3.2 tas ut i det videre arbeidet.

Kart 8: Forslag til traséjusteringer. Sort linje viser Elvias meldte traseer, grønn linje jordkabel i Valdresbanen, gul linje jordkabel i Sandmovegen og lilla linje forslag til justering av luftledning. Kilde: Høringsuttalelse Nordre Land kommune.

Elvia ønsker å presisere begrepet «utvidet sikringshogst» som de mener har blitt misforstått av flere aktører. Utvidet sikringshogst er en måte å redusere risiko for at trær som står utenfor ryddebeltet faller på ledningen. Behovet for utvidet sikringshogst vil vurderes av skogfagkyndige og vil typisk innebære at enkelttrær eller treklynger utenfor ryddebeltet fjernes. Elvia vil derimot ikke rydde skog 30 meter til hver side i tillegg til ledningens klausuleringsbelte slik flere aktører hevder. Eventuell utvidet sikringshogst må også godkjennes av den enkelte grunneier. Hvis en grunneier ikke godkjenner sikringshogsten, har heller ikke Elvia lov til å gjennomføre den.

Elvia registrerer videre at det har vært dialog med Etna Nett om kostnadene ved kabling, og ønsker å presisere at det er kostnaden ved selve kablet som er hovedårsaken til at det er dyrere enn luftledning. De tar kommunens øvrige innspill til etterretning.

Statsforvalteren i Innlandet (9. juni 2022 og 13. september 2022) har sendt inn en høringsuttalelse bestående av fem deler. De ulike delene er oppsummert punktvis nedenfor. Videre sendte de inn en uttalelse der de kom med tilleggsopplysninger etter høringsfristen.

- Verneområder og områder under utredning: Statsforvalteren mener det er uaktuelt å legge ledningen i ny trasé, eller utvide dagens trasé, gjennom Begna naturreservat. De mener Elvia må utrede alternative traseer som går utenfor verneområdet, og også vurdere de tidligere forkastede alternativene på nytt. Videre påpeker de at alternativ 1.0 og 3.2 berører Øytjernet naturreservat og det foreslåtte naturreservatet Åsli. Statsforvalteren skriver at de heller ikke vil tillate at ledningen legges gjennom disse reservatene, og forutsetter at en også her vurderer traseer som går utenfor verneområdene. De forutsetter også at alternativ 2.0 ikke vil påvirke Liaberget naturreservat, at Elvia tar hensyn til pågående verneprosesser og velger traseer utenom de mulige verneområdene.
- Myrområder: Statsforvalteren gjør oppmerksom på at det pågår flere myrrestaureringsprosjekter i Innlandet, blant annet i området rundt Øytjernet naturreservat. De forutsetter at en velger traseer utenfor de restaurerte områdene.
- Vassdrag og kantsoner: Statsforvalteren mener det er uheldig å legge to parallelle ledninger i dalføret langs med Dokka og Etnavassdraget med tanke på naturverdiene i området og kollisjonsrisiko for fugl. Statsforvalteren anbefaler derfor at en ikke velger alternativ 1.0 gjennom dalføret, og vurderer at det kan være bedre å legge ledningen lenger opp i åsen slik som alternativ 3.0. De forutsetter videre at en tar hensyn til kantsoner og at tiltaket ikke medfører at kantvegetasjonen langs vassdrag må fjernes.
- Ny kartlegging: Statsforvalteren gjør oppmerksom på en del av registreringene langs traseene er gamle og at det derfor er behov for nye kartlegginger i felt. De kommer i den forbindelse med flere innspill til relevante kartlegginger, og forutsetter at informasjonen fra de nye kartleggingene blir lagt inn i Artskart.
- Jord- og skogbruk: Statsforvalteren mener utredningene må legge ekstra vekt på alternativer som gir minst ulemper for skogbruket, inkludert skogproduksjonen og skogens produksjonsevne. En må også vurdere risikoen for vindfall og behovet for eventuelle avbøtende tiltak. For skogbruket er det viktig å velge mastetyper som gir minst mulig arealbeslag.

I etterkant av høringsfristen gjorde Statsforvalteren i Innlandet NVE oppmerksom på at de hadde vært i dialog med Nordre Land kommune om mulighetene for å legge deler av den nye traseen som jordkabel i Valdresbanen. Statsforvalteren bemerket at dette var noe de ikke hadde vurdert i sin opprinnelige høringsuttalelse, men at de støttet Nordre Land kommunes og Innlandet fylkeskommunes uttalelse på dette.

Elvia skriver at traseene fra meldingen er valgt ut fra en totalvurdering og i samtaler med de berørte kommunene. Videre fremhever de at alternativ 1.0 er meldt med bakgrunn i at dagens ledning har gått langs denne traseen siden 1950-tallet og omgivelsene har blitt vant til den. Elvia mener det kan bli vanskelig å gå utenom Begna naturreservat og at det kan være de må søke dispensasjon fra naturmangfoldloven § 48 første ledd. De ønsker derfor dialog med Statsforvalteren i Innlandet for å finne den beste traseen gjennom naturreservatet.

Elvia er kjent med at flere av de berørte kommunene ønsker å legge ledningen i bakken langs Valdresbanen, og antar utredningsprogrammet vil si noe om hvordan dette skal konsekvensutredes.

Etnedal kommune (13. juni 2022) har sendt inn en høringsuttalelse bestående av tre deler. De to første delene er felles med Nord-Aurdal, Sør-Aurdal og Nordre Land kommuner og er sammenfattet under høringsuttalelsen til Nordre Land kommune. Den siste delen er Etnedal kommunes individuelle vurdering av tiltaket, og er oppsummert punktvis under.

- Jordkabel i Valdresbanen er det beste alternativet. En offentlig eierstruktur, der kommunene blir involvert, er svært sannsynlig for overtakelse av Valdresbanen. Etterbruk av Valdresbanen som museumsbane er lite ønskelig, og kommunene innleder prosesser om å fatte likelydende vedtak

om etterbruk av Valdresbanen som gang- og sykkelvei. Samtidig mener de det er viktig å bevare mest mulig av det kulturhistoriske jernbanemiljøet rundt Valdresbanen.

- Grunnerverv må gis erstatning ut fra tapt produksjonsevne.
- Det er for tidlig å velge et alternativ. Alle de fremlagte alternativene må derfor utredes videre.
- Jordbruk: Moderne byggemetoder vil kreve mindre areal og dermed gi færre ulemper for jordbruket enn dagens ledning. Alternativ 1.0 vil gi mindre ulemper for jordbruksdriften enn alternativ 1.1, men vil kreve mer sikringsareal for produktiv skogsmark. Alternativ 3.0 er samlet sett å foretrekke fra et jordbruksfaglig ståsted.
- Skogbruk: Skogfaglige hensyn tilsier at et alternativ inne på åsen, der bonitetene og tilgjengeligheten er dårligere, er best. Produksjonsevnen er viktig av hensyn til råvareproduksjonen, karbonbinding og klima. Valg av mastetype med tilhørende krav til ryddebelt er også viktig for virkningene på skogproduksjonen. Jordkabel i Valdresbanen vil være positivt for skogbruket. Det blir viktig å ta hensyn til driftsteknikk i utredningene.
- Naturmangfold og landskap: Konsekvensutredningene må inneholde vurderinger for rødlistearter, terrestrisk miljø, samlede virkninger for biologisk mangfold og ulike landskapstyper som blir påvirket. Det er mye biologisk mangfold som ikke er kartlagt, som det også blir viktig å ta hensyn til, som fugletrekk og hekking. Fuglene følger gjerne dalføret gjennom Etnedal. Avbøtende tiltak blir viktig. Naturfaglige hensyn tilsier at en ikke bør gjøre inngrep i urørt natur.
- Friluftsliv: Området rundt Maslangrudberget og arealene langs Etna er viktige friluftsområder. Alternativ 2.2 og 3.0 vil ikke berøre de viktige friluftsområdene i Etnedal kommune. Alternativ 1.1 vurderes å gi større negative virkninger for tursti, utsiktspunkt og klatrefelt enn dagens trasé og alternativ 1.0.
- Kulturminner: Legger til grunn at Innlandet fylkeskommune vurderer nærmere hvordan kulturminner skal utredes.

Elvia viser til kommentar til Nordre Lands uttalelse med hensyn til sikringshogst og jordkabel i Valdresbanen. Elvia tar øvrige uttalelser til etterretning.

Sør-Aurdal kommune (21. juni 2022) har sendt inn en høringsuttalelse bestående av tre deler. De to første delene er med Nord-Aurdal, Etnedal og Nordre Land kommuner og er sammenfattet under høringsuttalelsen til Nordre Land kommune. Den siste delen er Etnedal kommunes individuelle vurdering av tiltaket, og er oppsummert punktvis under.

- Mener jordkabel i Valdresbanen er det beste alternativet. En offentlig eierstruktur, der kommunene blir involvert, er svært sannsynlig for overtakelse av Valdresbanen. Etterbruk av Valdresbanen som museumsbane er lite ønskelig, og kommunene innleder prosesser om å fatte likelydende vedtak om etterbruk av Valdresbanen som gang- og sykkelvei. Samtidig mener de det er viktig å bevare mest mulig av det kulturhistoriske jernbanemiljøet rundt Valdresbanen.
- Alternativ 2.0, 2.1 og 2.2 er lite ønskelige da de vil gå nær eksisterende bebyggelse, beslaglegge produktiv skog, bli svært synlig ned til Bagn og gå gjennom Gråbeinhølet.
- Alternativ 3.0 og 3.2 vil beslaglegge store skogsarealer og gi store negative virkninger.
- Dersom en jordkabel i Valdresbanen ikke lar seg gjennomføre, er det ønskelig at en følger eksisterende trasé via Tonsåsen tett ved eksisterende t-avgreining og deretter ned til Bagn sentrum.

Elvia viser til kommentar til Nordre Lands uttalelse med hensyn til sikringshogst og jordkabel i Valdresbanen. De noterer videre at Sør-Aurdal kommune foretrekker alternativ 1.0 av

luftledningsalternativene, og at de mener traseen må legges utenom Gråbeinhølet. Elvia vil se på mulighetene for dette i det videre utredningsarbeidet.

Nord-Aurdal kommune (24. juni 2022) har sendt inn en høringsuttalelse bestående av tre deler. De to første delene er felles med Sør-Aurdal, Etnedal og Nordre Land kommuner og er sammenfattet under høringsuttalelsen til Nordre Land kommune. Den siste delen er Nord-Aurdal kommunes individuelle vurdering av tiltaket, og er oppsummert punktvis under.

- Mener vurderingen av jordkabel ikke bør begrenses til Valdresbanen, men også inkludere hvor det er optimalt å krysse Begna med jordkabel. Samtidig mener de jordkabel også kan legges der det i dag er gang- og sykkelvei fra Bjørge til Aurdal.
- Mener alternativ 1.0 vil være bedre enn 2.0 østover fra Åbjøra fordi 2.0 ser ut til å ha mer nærføring til bebyggelse og vil båndlegge mer skog som ikke er hogstmoden. Av samme grunn foretrekkes også alternativ 1.0 i stedet for alternativ 2.0 og 2.1.

Elvia viser til kommentar til Nordre Lands uttalelse med hensyn til sikringshogst og jordkabel i Valdresbanen. De tar øvrige uttalelser til etterretning..

Sentrale myndigheter

Statens vegvesen (18. mai 2022) forutsetter at Elvia søker om nødvendige tillatelser etter vegloven.

Elvia bekrefter at de vil søke om de nødvendige tillatelsene etter vegloven.

Mattilsynet (25. mai 2022) har innspill på temaene drikkevann, plante- og fiskehelse. De ber om at drikkevannskilder kartlegges og tas hensyn til for å unngå forurensing. Videre mener de Elvia må ta hensyn til plante- og planteskade i forbindelse med anleggsarbeid og flytting av masser. Tiltaket må heller ikke føre til spredning av fiskesykdommer eller skade vannmiljøet i bekker og vassdrag slik at det går utover fiskevelferden i området.

Elvia tar innspillene til etterretning og antar utredningsprogrammet vil si noe om hvordan temaene Mattilsynet tar opp skal utredes.

Tekniske instanser

Bane NOR (19. mai 2022) sendte først et innspill der de skrev at de ikke hadde merknader til meldingen siden tiltaket ikke berørte deres interesser. Bane NOR sendte deretter inn en ny høringsuttalelse etter å ha blitt kontaktet av flere av de berørte kommunene om muligheten for å legge jordkabel i deler av Valdresbanen. Bane NOR skriver at de ønsker å avhende eiendommer som ikke lengre benyttes til jernbaneformål, og at de stiller seg positive til videre dialog for etterbruk og mulig jordkabel på deler av den nedlagte traseen i samarbeid med Elvia og kommunene.

Elvia er kjent med at flere av berørte kommunene ønsker å legge ledningen i bakken langs Valdresbanen, og antar utredningsprogrammet vil si noe om hvordan dette skal konsekvensutredes.

Statnett SF (23. mai 2022) skriver at tiltaket er i tråd med deres og Elvias planer i området. Statnett viser til at de er i gang med planleggingen av ny Vardal transformatorstasjon der de nye 132 kV-ledningene til Elvia skal legges innom. De mener videre det er en fordel at de nye 132 kV-ledningene får tilstrekkelig kapasitet til at en unngår overlast om en av ledningene faller ut, og at utkobling i byggeperioden bør reduseres så mye som mulig. Videre påpeker de at Elvia må vurdere behovet for kompenseringssanlegg dersom de planlegger å bygge deler av anlegget som jordkabel.

Elvia skriver de har et godt samarbeid med Statnett, og at det videre utredningsarbeidet vil være viktig for å redusere utkoblingen så mye som mulig i byggearbeidet.

Telenor Norge AS (24. mai 2022) skriver at de meldte traseene vil krysse deres kabelanlegg flere steder, men at det ikke vil være lengre strekninger med nærføring. De skriver imidlertid at de også har flere radiolinjer og mobilmaster i området, og at det er ønskelig med en minimumsavstand på 100 meter fra nærmeste faseledning til disse anleggene. Telenor forutsetter at kryssinger av deres anlegg utføres i henhold til FEF 2006 og gjeldende REN-anbefalinger, og at Elvia kan rette søknad om kryssing til, eller etterspørre mer informasjon fra, Telenor Kabelnett. Så fremt Elvia er villig til å bekoste eventuelle omlegginger og tiltak i Telenors nett, har de ingen ytterligere merknader til meldingen.

Elvia tar innspillene til etterretning og vil utrede eventuelle kryssinger og avstand til Telenors anlegg. Dersom kraftledningen vil krysse Telenors anlegg vil dette utføres i henhold til REN-anbefalinger og forskrift om elektriske forsyningsanlegg.

Interesseorganisasjoner og næringslivsaktører

Viken skog, Valdres skogeierlag, Sør-Aurdal skogeierlag, Etnedal skogeierlag, Nordre Land skogeierlag samt Søndre Land og Fluberg skogeierlag (24. mai 2022) understreker viktigheten av at Elvia gjennomfører en grundig utredning av tiltakets virkninger for produktiv skog og skogen produksjonsevne. Skogeierlagene bemerker at det er tydelige nasjonale og regionale føringer for å begrense avskoging og nedbygging av skog, og ber Elvia vektlegge alternativene som gir minst mulig negative virkninger for skogbruket, verdiskapning og klimaet.

Skogeierlagene har gjennomført en egen overordnet analyse for å vise de ulike traséalternativenes virkninger på skogbruket. Hovedresultatene viser at det å følge dagens trasé gir klart minst virkninger for skogbruket mens traseen i lien syd for Etna og alternativet sør for Landåsvatnet, gir størst negative virkninger for skogbruket. Selv om dagens trasé kan tilbakeføres til den opprinnelige arealbruken om en velger en helt ny trasé, bemerker de at det antakeligvis vil gå mer enn to generasjoner før ny skog kan bidra med nyttbart virke på samme nivå som i dag. Videre skriver de at det i klimasammenheng først og fremst er tiltak som bidrar til å nå internasjonale forpliktelser i 2030 og 2050 som vektlegges. De mener tilbakeføring av den eksisterende traseen ikke vil bidra til dette. Skogeierlagene mener også at dagens trasé vil gi mindre driftsulemper for skogbruket da den har tilpasset infrastrukturen til denne traseen. Videre skriver de at virkningene av ulike mastetyper må utredes nærmere, og understreker at høyere master som gir smalere bredde på traseen vil være det beste for skogbruket. Selv om det å bygge i dagens trasé vil være mer tidkrevende i byggefasen, mener de dette må være underordnet de langsiktige virkningene de har redegjort for i uttalelsen. De mener også skogeierlagene må tas med på råd i den videre planleggingen av tiltaket.

Skogeierlagene registrerer at flere av kommunene har bedt om at Elvia utreder mulighetene for jordkabel i deler av Valdresbanen. Skogeierlagene støtter at en slik trasé utredes, og mener at dette sannsynligvis også vil være det beste alternativet for skogbruket.

Elvia registrerer resultatene fra analysen til skogeierlagene, og tar dette med seg i arbeidet med konsekvensutredningene. Elvia har god erfaring med at skogeiere organiserer seg i egne utvalg som kan representere deres interesser både i arbeidet med konsekvensutredningene og i selve gjennomføringsfasen. De er videre kjent med at flere av berørte kommunene ønsker å legge kraftledningen i bakken langs Valdresbanen, og antar utredningsprogrammet vil si noe om hvordan dette skal konsekvensutredes.

Norges Luftsportforbund (25. mai 2022) mener Elvia må utrede hvilke virkninger tiltaket vil gi for bruken av Dokka flyplass, og fraråder at en velger å legge ledningen langs dagens trasé.

Elvia tar uttalelsen til etterretning. Videre legger de til at alle master over 15 meter skal rapporteres inn til Luftfartstilsynet og merkes av på alle flykart.

Valdres klatreklubb (25. mai 2022) skriver at tiltaket kan komme i konflikt med de populære klatrefeltene Jarberget og Flaggfjellet. Klatreklubben skriver at feltene er viktige idrettsarenaer og

sosiale møteplasser for klatreinteresserte barn, unge og voksne fra hele østlandsområdet, i tillegg til at de også er mye besøkt av besøkende fra andre steder i Norge og utlandet. Siden klatrefeltene er viktige for fysisk aktivitet, rekreasjon, sosialt samvær, folkehelse og reiseliv i Etnedal Land og Valdres, mener de Elvia bør ta hensyn til dem i den videre planleggingen av tiltaket.

Elvia tar uttalelsen til etterretning.

Energieia (25. mai 2022) gjør Elvia oppmerksom på deres prosjekter i området ikke fremgår av offentlige plandokumenter. Prosjektene er Seval Skog, Øystadmarka og Mæhlum gård. Energieia ber Elvia kontakte dem om de ønsker ytterligere informasjon.

Elvia skriver at også de har blitt informert om de nevnte prosjektene gjennom tidligere kommunikasjon, og at de er registrert som potensielle solkraftverk i Gjøvik-regionen.

Nordre Land Bygdekvinne lag (26. mai 2022) mener det vil være best å gjenbruke dagens trasé siden en vil berøre færre kvadratmeter med skog og i mindre grad vil påvirke skogbrukets drift. Videre mener de det må være lengre mellom mastene for å redusere virkninger for jord- og skogbrukere. Bygdekvinne laget støtter at en utreder en jordkabeltrasé i Valdresbanen. De ber om at en gir bedre informasjon til skogeierlag og -foreninger fremover.

Elvia tar uttalelsen til etterretning. De vil tilstrebe å plassere mastene utenom dyrket mark. De er videre kjent med at flere aktører ønsker å legge kraftledningen i bakken langs Valdresbanen, og at antar utredningsprogrammet vil si noe om hvordan dette skal konsekvensutredes.

Birdlife Norge Valdres lokallag (26. mai 2022) mener eksisterende trasé må benyttes for å redusere nedbyggingen av naturen. De skriver at spesielt alternativ 3.0 vil innskrenke flere inngrepsfrie naturområder vest og nord for Akksjøen. Alternativ 3.0 bør derfor ikke velges. Videre ber de om at utbyggingen gjøres så skånsomt som mulig for fuglefaunaen, og at Elvia vurderer fuglemerking for å redusere kollisjonsfare og tilpasser anleggsperioden til hekkesesongen og rødlistede arter. De trekker frem at Artsdatabanken er et nyttig verktøy, men at oversikten ikke er komplett og mener at Elvia må gjennomføre egne feltkartlegginger ved behov.

Elvia tar uttalelsen til etterretning.

Glommen Mjøsen Skog (26. mai 2022) mener det er viktig at en velger en trasé som beslaglegger og skaper minst mulig problemer for omkringliggende skogsareal. De ber derfor om at Elvia benytter nødvendig kompetanse i de påfølgende utredningene for å vurdere dette, og viser til relevante momenter i høringsuttalelsen fra Viken Skog mfl. De ber NVE om å påse at Elvia har nær dialog med berørte skogeiere, og tilrettelegger for at skogeiere kan organisere seg i grunneierutvalg som kan representere deres interesser i utrednings- og gjennomføringsfasen.

Elvia skriver det vil være viktig å ha et godt samarbeid med berørte skogeiere i det videre arbeidet, og mener møtet som ble avholdt med Viken skog på Dokka 10. mai 2022 var en fin start på samarbeidet. De stiller seg positiv til at skogeiere organiseres seg i grunneierutvalg som kan representere deres interesser.

Land Flyklubb (26. mai 2022) mener det vil være flere fordeler ved å legge ledningen bort fra bebyggelsen der den går i dag. Flyklubben trekker frem at området hvor mastene står i dag igjen kan brukes til dyrking, at svært produktiv skog kan tilbakeføres, at det blir mindre fare for sammenstøt med mastene når en bearbeider og høster fra jorden samt at næringsliv og boliger kan videreutvikles. Land Flyklubb mener det å legge ledningen ved Dokka flyplass vil være farlig for de som benytter denne. En luftledning langs alternativ 1.0 vil også medføre fare for luftambulansen som ofte har behov for å lande nær dagens ledning.

Flyklubben mener det beste vil være å legge ledningen som jordkabel i den nedlagte Valdresbanen. Om ikke Valdresbanen blir et alternativ mener de ny trasé bør legges inne på åsen via Håmotten der

den vil ligge adskilt fra hytter og bebyggelse i et område med lite produktiv skog, myrområder og vann.

Elvia tar uttalelsen til etterretning. Elvia legger til at alle master over 15 meter skal rapporteres inn til Luftfartstilsynet og merkes i alle flykart.

Nordre Land Bondelag (27. mai 2022) mener den nye ledningen bør legges som jordkabel i Valdresbanen. Dersom dette ikke blir aktuelt, ber de om at traseen legges inn på åsen, se kart 9. Dersom en flytter ledningen vekk fra bebyggelsen vil det bidra til mer levende bygder og kulturlandskap som vil komme befolkningen og turister til gode. Bondelaget skriver også at det er nede i dalen det er størst befolkningstetthet og næringsutvikling, og mener dagens ledning hindrer videre utvikling. De bemerker også at utstyret som benyttes i landbruket stadig blir mer avansert, og frykter at magnetfelt rundt kraftgatene kan forstyrre driften av dette utstyret i fremtiden. Bondelaget mener i tillegg mastene gir store negative ulemper for de som er berørt. Dersom en flytter traseen opp på åsen i høyereliggende arealer med myr, vann og mindre produktiv skog, kan skog i dagens trasé føres tilbake til produktiv skogsmark. Bondelaget mener dette vil gi høyere skogproduksjon og tilvekst i kommunen.

Kart 9: Ønskete traseer i svart. Kilde: Nordre Land Bondelag.

Elvia tar uttalelsen til etterretning. Videre skriver de at elektromagnetiske felt vil kartlegges etter gjeldende praksis og at de vil tilstrebe å plassere master og eventuelt barduner utenom dyrket mark.

Nye Valdresbanen og AS Valdresbanen (27. mai 2022) har registrert at flere ønsker å legge ledningen som jordkabel i Valdresbanen. De fraråder dette på det sterkeste, og mener Valdresbanen er et kulturminne av stor historisk og samfunnsmessig verdi som ikke må fjernes eller ødelegges. Dersom en river opp banen, mener de det vil medføre uopprettelig skade. De påpeker også at Valdresbanen er svingete og vil forlenge traseen med flere kilometer. Det nye digitale signalsystemet ERTMS vil også gjøre det umulig å kjøre med museums- og veterantog på det offentlige jernbanenettet. Jernbanedirektoratet har igangsatt en landsverneplan for jernbane, der Valdresbanen er en av strekningene som blir vurdert.

Nye Valdresbanen og AS Valdresbanen skriver at de nye kraftledningene vil krysse Valdresbanen syv ulike steder. De forutsetter at kryssningene ikke gir hindringer, eller blir skjemmende, for den

fremtidige trafikken på Valdresbanen. Nye Valdresbanen og AS Valdresbanen bemerker at de har kjørt veteran- og turisttog på banen siden den ble nedlagt, og at de har lagt ned en stor innsats for å bevare traseen i form av sporutbedringer, vegetasjonsrydding og utbedring av ras.

Elvia skriver de er kjent med at flere aktører ønsker å legge kraftledningen i bakken langs Valdresbanen, og at antar utredningsprogrammet vil si noe om hvordan dette skal konsekvensutredes. De skriver det stemmer at en trasé med jordkabel i Valdresbanen vil bli betydelig lenger enn traseene som er foreslått i meldingen. Eventuelle kryssinger av Valdresbanen med luftledning vil gjennomføres i henhold til gjeldende forskrifter og krav, og ikke vil medføre hindringer for fremtidig trafikk.

Skogselskapet i Oppland (27. mai 2022) mener inngrep i skogsnatur må vektlegges sterkt, og fremhever skogens betydning som karbonlager, for verdiskapning, natur- og dyreliv, friluftsliv og folkehelse. De ber derfor om at en velger alternativ 1.0 eller at ledningen graves ned langs Valdresbanen. Videre mener de utredningene må gjennomføres av en uavhengig part og ikke bestilles av Elvia. Skogselskapet i Oppland mener også Elvia må velge tremaster fremfor master av stål eller aluminium.

Elvia er kjent med at flere aktører ønsker å legge kraftledningen i bakken langs Valdresbanen, og antar utredningsprogrammet vil si noe om hvordan dette skal konsekvensutredes. De registrerer innspillet om å bygge mastene i tre, og skriver at den videre prosjekteringen vil gi svar på om det er mulig. Elvia legger videre til grunn at utredningsprogrammet vil stille krav til utredning av temaene Skogselskapet i Oppland tar opp i uttalelsen.

Nordre Land helselag (2. juni 2022) støtter forslaget om å legge kraftledningen som jordkabel i Valdresbanen. Alternativt mener de en bør følge dagens trasé. Helselaget begrunner dette med at de nye traséforslagene vil ødelegge naturen og turopplevelsen flere steder, herunder ved Tinton, Skjellungskampen, Bjønnfossen og Huldeputten. Mellom Dokka og Akksjøen er det også flere tufter etter gamle boplasser og setre, skriver helselaget.

Elvia tar innspillene til etterretning.

Forum for natur og friluftsliv Innlandet, Naturvernforbundet Innlandet, NJFF Oppland og Hedmark, Birdlife Oppland og Hedmark og DNT Gjøvik og omegn (7. juni 2022) har innspill til metodikk, foreslåtte traséalternativer på ulike strekninger, samt til jordkabel i Valdresbanen.

Metodikk: Organisasjonene registrerer at Elvia har tatt utgangspunkt i kjente nasjonale databaser i meldingen. De understreker at det i de kommende konsekvensutredningene også blir viktig å ta hensyn til lokale baser for å innhente mer informasjon, blant annet for vilttrekk, tiurleik, hekkelokaliteter og naturtyper.

Foreslåtte traseer: Organisasjonene støtter at kraftledningen rives, og deretter bygges, i samme trasé fra Gjøvik til nye Vardal transformatorstasjon. De mener imidlertid at Elvia bør se om det er mulig med en mindre justering av traseen over Byhaugen. Videre mener de at traséforslagene fra nye Vardal stasjon til Dokka (1.0 og 1.3) har både fordeler og ulemper. De forventer at konsekvensutredningene vil belyse hvilket av alternativene som er best for deres interesser. Fra Dokka til Bagn må Elvia utrede virkninger av å krysse Etna, jordbruksland, høybonitetsskog, samt naturtyper. De skriver videre at alternativ 3.0 og 3.2 vil gå gjennom uberørte naturområder og være i konflikt med viltinteresser, storfugleik og populære turområder. De mener en derfor bør unngå disse alternativene.

Valdresbanen: Organisasjonene har hatt samtaler med Nordre Land kommune, og skriver at de er godt kjent med fellesinnspillet om utredning av jordkabel i Valdresbanen. De mener jordkabel vil være svært fordelaktig fra Dokka, over Tonsåsen og til Bjørgo for å unngå inngrep i viktige natur- og friluftsområder. Organisasjonene mener forholdene ligger til rette ved at Bane NOR kan rydde opp i skinner, sviller med mer og deretter overdra eiendom til kommunene. Elvia kan sørge for jordkabel og overfylling. Sykkelveiprosjektet kan avslutningsvis sette i stand toppdekket til gang/sykelsti til nasjonal sykkelrute. Organisasjonene mener disse forholdene gjør at regnestykket skiller seg fra andre

saker der NVE vurderer jordkabling opp mot luftspenn. De mener Innlandet fylkeskommune må løfte saken opp på et politisk nivå og samarbeide med kommunene for å sikre nødvendig koordinering mellom offentlige sektormyndigheter.

Elvia tar uttalelsen til etterretning.

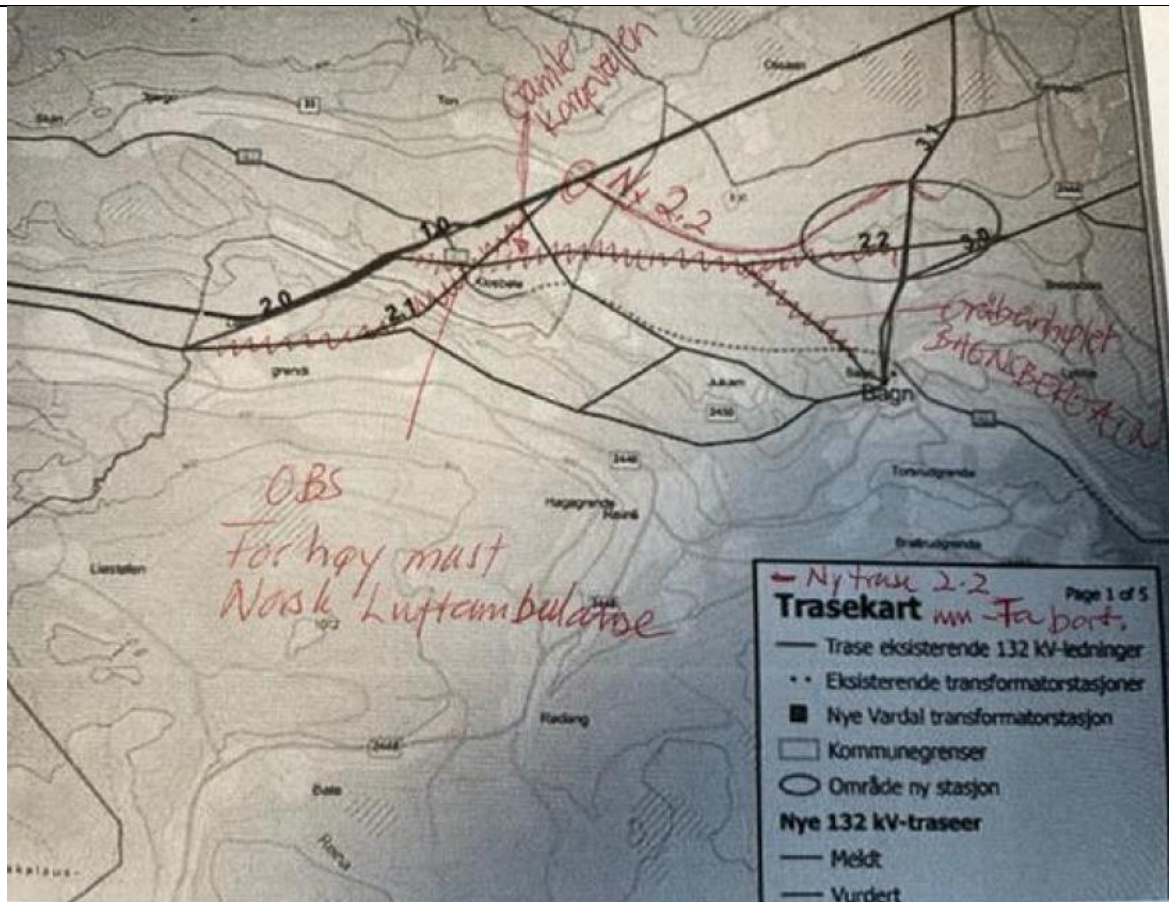
Andre

Nord-Aurdal kommune

Inger Torun Klosbøle og Kjell Ivar Kolstad (25. mai 2022) er grunneiere på gnr./bnr. 102/1 og 4 i Nord-Aurdal kommune. De mener det er spesielt viktig at Elvia utreder hvilke virkninger tiltaket vil ha på produktiv skog og skogens produksjonsevne. Klosbøle og Kolstad skriver en bør følge dagens trasé siden det vil gi minst negative virkninger på det produktive skogsarealet, årlig skogproduksjon og klimaet. Videre mener de det vil påvirke skogsdriften mindre siden infrastrukturen allerede er tilpasset dagens trasé.

Klosbøle og Kolstad har flere innspill til traseer vest for Bagn, se kart 10. De mener at:

- Ledningene bør gå i trasé 1.0 helt til Tonsåsen fordi dette området er brattere og mindre avvirkningsverdig.
- En må vurdere å benytte jordkabel eller høye master i Valdresbanen i ny trasé 2.2, da dette vil være det beste for skogbruket.
- En må ikke velge alternativet over den gamle Kongevegen og videre ned Gråbeinhølet/Bagnsbergatn siden det vil føre til at drivverdig skog og kulturminner går tapt.
- En må ikke velge alternativ 2.1 siden de nye mastene vil kunne skape farlige situasjoner for Norsk Luftambulans sine flygninger i lavt skydekke gjennom Valdres, og fordi en vil beslaglegge mye skog med høy bonitet. Alternativet vil også berøre gammelskog og hubro.
- For skogbruket vil høyere master med smalere ryddebelt være best, med unntak av der mastehøyden gir vesentlig større eksponering i landskapsbildet.

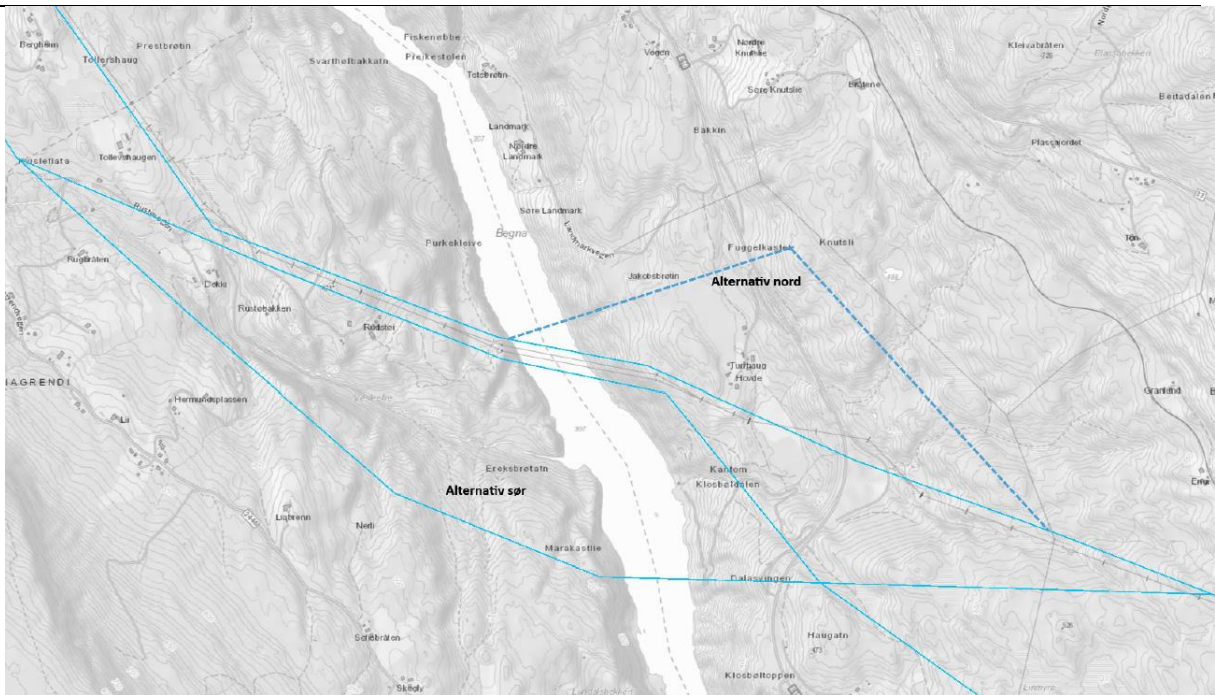

Kart 10: Traséforslag. Kilde: Høringsuttalelse Klosbøle og Kolstad.

Elvia tar grunneiernes innspill til etterretning. Elvia er kjent med at flere aktører ønsker å legge krafledningen i bakken langs Valdresbanen, og antar utredningsprogrammet vil si noe om hvordan dette skal konsekvensutredes. Alle master over 15 meter skal rapporteres til Luftfartstilsynet og vil bli merket på alle flykart.

Elvia ønsker å presisere begrepet «utvidet sikringshogst» som de mener har blitt misforstått av flere aktører. Elvia skriver utvidet sikringshogst er en måte å redusere risiko for trær faller på ledningen. Behovet for utvidet sikringshogst vil vurderes av skogfagkyndige og vil typisk innebære at enkelttrær eller treklynger fjernes. Elvia vil derimot ikke rydde skog 30 meter til hver side i tillegg til ledningens klausuleringsbelte slik flere aktører hevder. Eventuell utvidet sikringshogst må også godkjennes av den enkelte grunneier. Hvis en grunneier ikke godkjenner sikringshogsten, har heller ikke Elvia lov til å gjennomføre den.

Synnøve Hovde og Alf Hovde (27. mai 2022) er grunneiere på gnr./bnr. 103/28 i Nord-Aurdal kommune der de bor på Hovde gård. De bemerker at dagens ledning går om lag 70 meter sør for det nyeste bolighuset på gården, og at alternativ 1.0 er tegnet inn enda nærmere enn dette. De mener nærheten og utsikten til ledningen vil gi dem redusert livskvalitet. Videre er de bekymret for elektromagnetiske felt. De ber derfor om at traseen legges utenom gårdstunet og at nærheten til bebyggelse blir vektet tyngre enn hensynet til skog og annen utmark. Hovde og Hovde ønsker seg fortrinnsvis alternativet lengst sør der en krysser elven Etna fra Markastlie til Dalasvingen. Om dette ikke er mulig ber de om at en vurderer en alternativ trasé nord for deres gårdstun, se kart 11.

Kart 11: Forslag til traseer. Kilde: Høringsuttalelse Synnøve og Alf Hovde.

Elvia skriver at de vil utrede virkninger av elektromagnetiske felt etter gjeldende retningslinjer. De registrerer videre at Hovde og Hovde foretrekker traseen sør lenger sør, alternativt at ledningen legges i ny trasé lenger unna gården.

Sør-Aurdal kommune

Jostein Kvaal (15. april 2022) er grunneier på gnr./bnr. 1/9 i Sør-Aurdal kommune. Han mener ledningene må gå i dagens trasé om de skal gå over hans eiendom, og ber om et møte med Elvia.

Elvia registrerer Kvaals synspunkt, og imøtekommer ønsket om et møte hvis krafledningen legges i ny trasé over hans eiendom.

Arnstein Kvaal (17. april 2022) er grunneier på gnr./bnr. 1/21 i Sør-Aurdal kommune. Han mener det er god plass på østsiden av dagens trasé der ledningene passerer hans eiendom, og mener det er bedre at en legger traseen i utmarka fremfor der det er bebyggelse.

Elvia skriver at de vil tilstrebe at avstanden til bebyggelse for den nye ledningen blir bedre enn i dag. De vil videre se på mulighetene for å legge ny trasé på østsiden av dagens ledning forbi Kvaals eiendom.

Trond Hermunds plass (22. mai 2022) skriver at traséalternativ 2.1 går gjennom et område med verdifulle biotoper, og mener ledningen bør legges nærmere Begna fremfor å gå i nærheten av bebyggelse. Hermunds plass viser til at flere personer i gårdsbrukene ved Liagreudi har fått Parkinsons sykdom, noe han mener ikke er tilfeldig.

Elvia skriver de vil se nærmere på mulighetene for å legge ledningen nærmere Begna ved Bergheim/Liagreudi da verneområdet her trekker unna dagens trasé. Videre vil de tilstrebe å legge ledningen lenger unna bebyggelse enn der den går i dag.

Jon Helgstad mfl. (23. mai 2022) viser til at Elvia under folkemøtet i Etnedal sa en løsning med koblingsstasjon nord for Bagn ikke lenger er like aktuell. Helgstad mfl. mener dette er fornuftig da området for en eventuell ny koblingsstasjon ville kommet nær flere gårder og berørt populære friluftss-

og rekreasjonsområder for befolkningen i Bagn. Helgstad mfl. ønsker også master som gir minst mulig visuelle virkninger. Avslutningsvis, mener de det vil være interessant å utrede en jordkabeltrasé i Valdresbanen. Helgstad mfl. mener dette kan bli en billigere løsning enn å bygge luftledning.

Elvia er kjent med at flere av berørte kommunene ønsker å legge kraftledningen i bakken langs Valdresbanen, og antar at utredningsprogrammet vil si noe om hvordan dette skal konsekvensutredes. Angående koblingsstasjonen på Tonsåsen, mener de fortsatt at de skal kunne klare å bygge ut i Bagn slik at planene om en koblingsstasjon kan forkastes. Elvia skriver dette forutsetter at de får tillatelse fra eieren av transformatorstasjonen.

Oddleiv Juvkam mfl. (26. mai 2022) ønsker ikke traséalternativ 2.0 og 2.2 siden de går tett på flere gårdstun, vil være svært synlig over den bratte fjellryggen ned til Bagn samtidig som den vil beslaglegge mye skog og vanskeliggjøre skogsdriften. Videre bemerker de at alternativ 2.2 vil gå gjennom Gråbeinhølet hvor det er flere kulturminner. De stiller også spørsmålsteget ved hvorvidt det er hensiktsmessig å satse på stasjonen ved kraftverket i Bagn som ligger vanskelig til og har begrensede utvidelsesmuligheter. Med bakgrunn i dette foreslår de to alternative traséforslag som de mener vil være bedre.

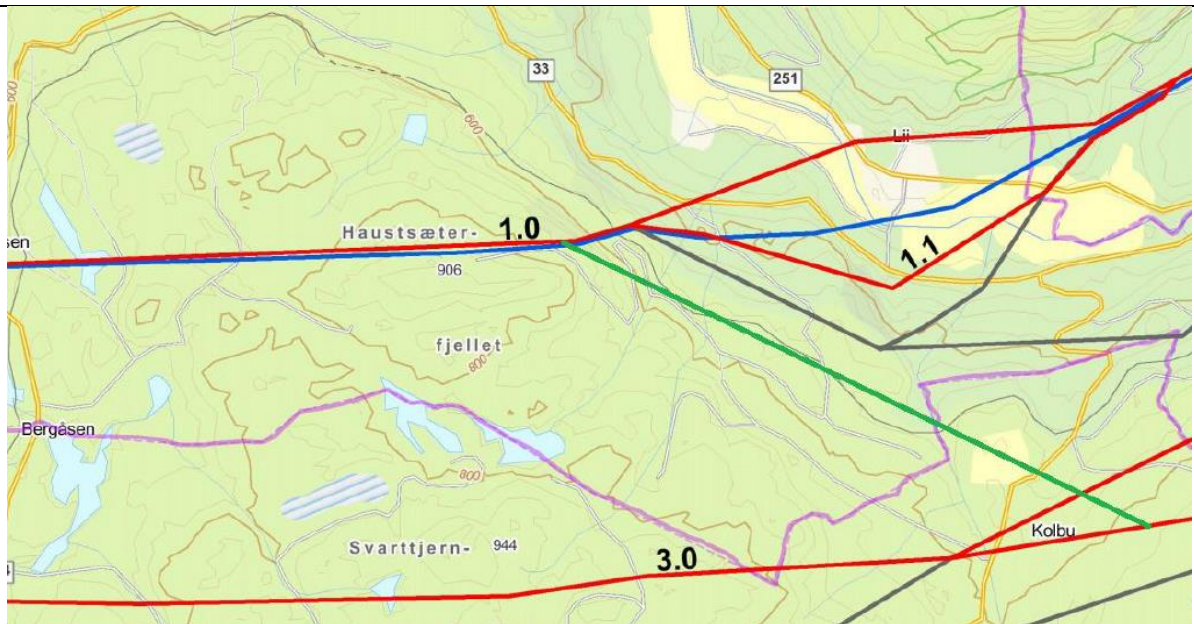
Grunneierne mener det beste vil være å legge ledningen i bakken i Valdresbanen fra Bjørgo til Tonsåsen og aller helst helt til Dokka. De mener dette vil være fordelaktig siden det vil lette anleggsgjennomføringen, en vil beslaglegge mindre skog, Bane NOR vil bli kvitt et gammelt anlegg, ledningen være lett tilgjengelig for vedlikehold og traseen kan brukes som tur- og skogsbilvei. Grunneierne mener det vil være svært lettvinnt å grave ned kablene i et tynt lag med puk, selv om det er noe mer kostbart. Samtidig bør Elvia her i stedet vurdere ny koblingsstasjon i nærheten av Tøgbanin, der Valdresbanen krysser ledningstraseen fra Bagn kraftverk.

Grunneierne skriver videre at det nest beste alternativet vil være alternativ 1.0 med ny koblingsstasjon på for eksempel på Tonsåsen der dagens ledning tar av fra hovedtraseen og går ned til Bagn. Da vil også ledningen til Begna gå fra denne stasjonen og en vil unngå å bygge i nytt terreng ned mot Bagn, samtidig som ledningen vil gå gjennom mer lavbonitetsskog.

Elvia skriver de er kjent med at flere aktører ønsker å legge kraftledningen i bakken langs Valdresbanen, og antar utredningsprogrammet vil si noe om hvordan dette skal konsekvensutredes. Angående koblingsstasjonen på Tonsåsen, mener de fortsatt at de skal kunne klare å bygge ut i Bagn slik at planene om en koblingsstasjon kan forkastes. De tar øvrige innspill til etterretning.

Stein Ivar Øvergaard mfl. (27. mai 2022) er berørte grunneiere langs fem kilometer av traséforslag 3.0 i Sør-Aurdal kommune, og har flere argumenter for hvorfor denne traseen ikke bør velges. De skriver at en kraftledning her vil båndlegge store områder med produktiv skog samt vanskeliggjøre transport av hogstmaskiner, tømmerdrift og vedlikehold av skogsbilveier. Videre mener de området vil bli mindre attraktivt som beiteområde for husdyr og gi mer beiteskader på produktiv skog siden arealene blir lettere å nå for hjortedyr. Alternativ 3.0 vil også berøre friluft- og rekreasjonsområder, passere to kulturminner, og gi negative virkninger for fuglebestanden i området. Det vil også være i konflikt med kommuneplanens arealdel.

Med bakgrunn i ovennevnte, foreslår grunneierne traseen vist med grønn strek i kart 12. De mener denne traseen er fordelaktig siden en unngår bygging over Leirskogen og dyrket mark i Nordsinni-området.

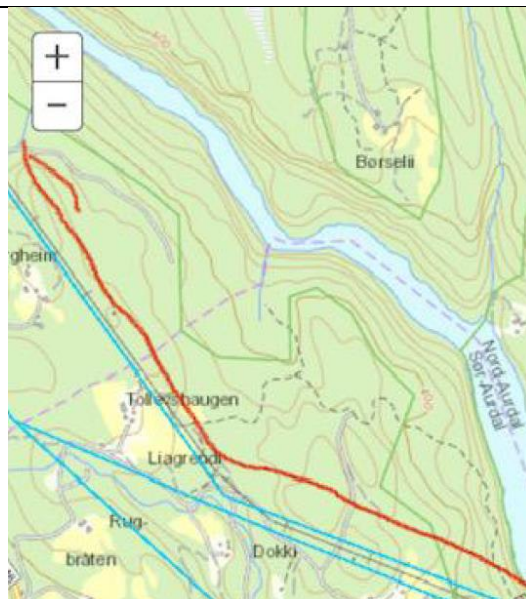
Kart 12: Forslag til ny trasé vist i grønt. Kilde: Høringsuttalelse Øvergaard mfl.

Elvia tar innspillene til etterretning.

Lars Eivind Skjærstein (27. mai 2022) er grunneier på gnr./bnr. 46/5 og 6 i Sør-Aurdal kommune. Han er imot alternativ 3.0 og 3.2, og mener alternativ 1.0 eller jordkabel i Valdresbanen vil være best. Skjærstein mener alternativ 3.0 vil ødelegge tiur- og orreleik, forstyrre en hjortestamme som holder til ved Tintoen samt beslaglegge store deler av skogen som vil dele eiendommen i to. Alternativ 3.2 vil gå nær bebyggelse og over en hyttetomt som skal bygges ut i 2022.

Elvia tar innspillene til etterretning.

Leif Skrinrud (30. mai 2022) mener de nye ledningene må legges på nedsiden av de eksisterende ved Rustøvegen, Liagreudi og Reinli for å unngå bebyggelse og dyrket mark, se kart 13.

Kart 13: Forslag til ny trasé ved Rustøvegen, Liagreudi og Reinli. Kilde: Høringsuttalelse Leif Skrinrud.

Elvia tar innspillet til etterretning og vil se nærmere på den foreslåtte løsningen i det videre utredningsarbeidet.

Etnedal kommune

Knut Staubo (19. april 2022) mener traséalternativ 3.2 vil gi negative virkninger for skog med høy bonitet, og trekker frem at boniteten langs traséalternativ 3.0 er lavere. Staubo kan heller ikke se at traséalternativ 3.0 vil berøre hyttene i området, og mener at dette alternativet vil gi mindre negative virkninger.

Elvia tar innspillet til etterretning.

Knut Øystein Andersen (13. mai 2022) skriver at traséalternativ 1.1 unngår turveien fra Etna Camping til Lundebroen. Han fremhever at turveien benyttes av mange i Sør-Etnedal og Moajordet boligområde.

Elvia noterer Andersens innspill.

Sverre Brostrup Müller og Borgny Madslangrud (22. mai 2022) er grunneiere på gnr./bnr. 128/35 i Etnedal kommune. De mener traséalternativ 1.0 vil forringe deres eiendom, og viser til at de har tillatelse fra kommunen til å bygge på tomten. Müller og Madslangrud viser også til at det går en sti langs Etna forbi deres eiendom.

Elvia tar innspillene til etterretning.

Hans Magne Lunde (24. mai 2022) er grunneier på gnr./bnr. 126/51 og 126/19 i Etnedal kommune. Han skriver at han ikke under noen omstendigheter kommer til å godta at Elvia legger ledninger over hans eiendom. Lunde mener ledninger over hans eiendom vil ødelegge for skogbruk og driften av gården, gi arealtap, berøre fredete kulturminner og vernete områder, gi visuelle virkninger og ødelegge lokale turstier. Han mener derfor traseen må legges som jordkabel, eksempelvis i Valdresbanen. Å følge dagens trasé, mener han vil være skjemmende for befolkningen, gi økt strålefare, vanskeliggjøre utviklingen av boligområder, hindre ambulanshelikopter og annen luftfart, og medføre problemer med stråling for nye datastyrt landbruksmaskiner. Videre vil en trasé på Veståsen og jordkabel fra Aurlund forbi Branås blant annet berøre dårlige skogsmark og gi enklere vedlikehold.

Elvia er kjent med at flere av berørte kommunene ønsker å legge kraftledningen i bakken langs Valdresbanen, og at antar utredningsprogrammet vil si noe om hvordan dette skal konsekvensutredes. De legger til at alle deres master over 15 meter skal meldes inn til Luftfartstilsynet og vil bli merket på alle flykart. Elvia vil konsekvensutrede elektromagnetiske felt i henhold til gjeldende retningslinjer.

Henrik Knut Staubo (26. mai 2022) er deleier i Finstulien skog på Tintoen. Staubo ønsker høyere master som gir lengre spenn og mindre eller ingen behov for sikringshogst, enkeltkursledning med planoppheng som farges svart for å redusere visuelle virkninger og elektromagnetisk støy og montering av fugleavvisere for å redusere risikoen for fuglekollisjoner. Videre støtter han forslaget om å følge dagens trasé for å redusere nye naturinngrep. Staubo fraråder å velge en trasé i lien mellom Bagn og Dokka siden det vil gi inngrep i næringsrik skog med høy bonitet samt påvirke dyreliv og friluftsinnteresser. Staubo mener også det vil være negativt å legge ny trasé oppe på fjellet fordi det vil gi inngrep i sårbare områder med myrlendt terreng, fugle- og øvrig dyreliv, friluftsinnteresser som paragliding og sølvgruver. Staubo mener at forslaget om å grave ned ledningen i Valdresbanen vil minimere naturinngrep.

Elvia tar uttalelsen til etterretning.

Nordre Land kommune

Rundtjernvegen hyttevev og hytteeiere rundt Akksjøen v/Oddleif Nybakke (19. april 2022 og 20. mai 2022) mener traséalternativ 3.0 bør tas ut. Hyttevevet og hytteeierne mener området som vil bli

berørt av dette traséalternativet burde vært vernet, og trekker frem at det benyttes mye til rekreasjon- og jakt. De er videre bekymret for at fuglekollisjoner for kongeørn, ugler, falk og skogsfugl dersom ledningen legges her. I en ettersendt høringsuttalelse ber de Elvia benytte høye stålmaster slik at det blir færre mastepunkter.

Elvia tar uttalelsen til etterretning.

John Magnus Wiig (10. mai 2022) skriver at det er en hekkeplass for fiskeørn som han ber om at det tas hensyn til.

Elvia registrerer Wiigs innspill om hekkende fiskeørn, og bemerker at virkninger for dyr- og fugleliv er noe de vil måtte konsekvensutrede i det videre arbeidet.

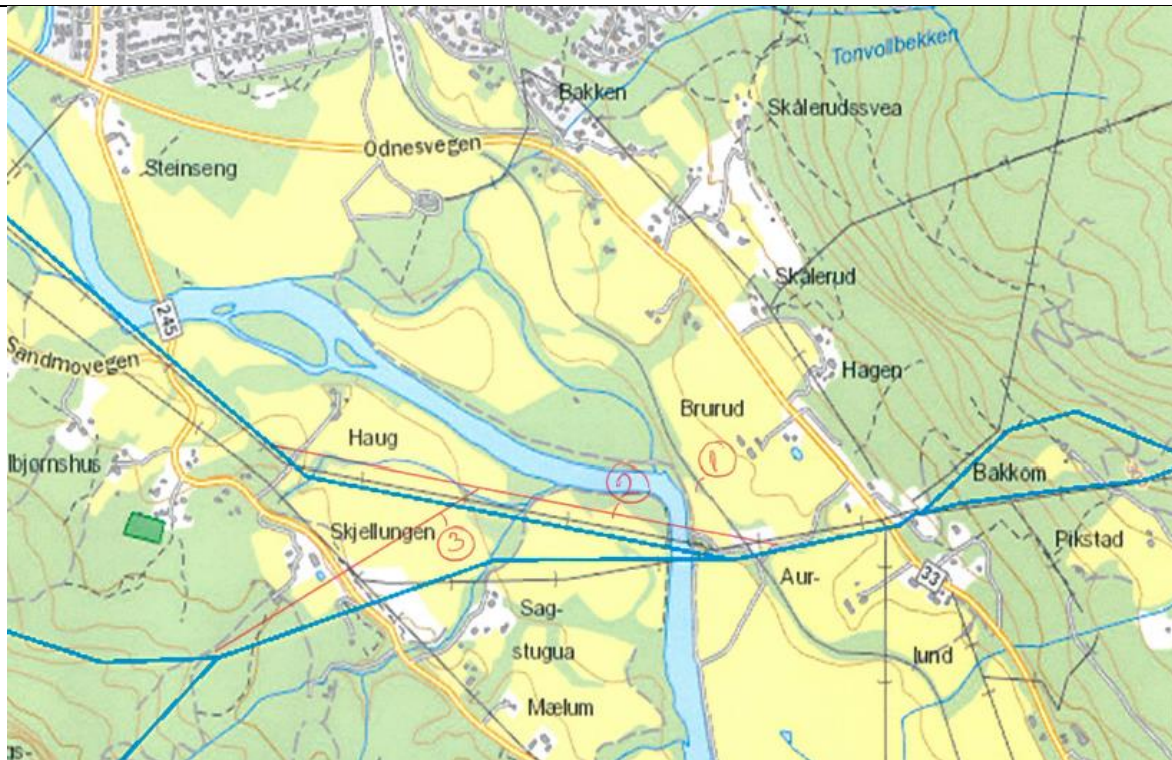
Odd Erik Bakken (15. mai 2022) mener det er bedre å bruke traseer nede i dalen fremfor det foreslåtte traséalternativ 3.0. Han skriver at området langs alternativ 3.0 er lite berørt, at det er få skogsbilveier langs traseen, og at bruken av skogsmaskiner vil gi varige inngrep som følge av skogryddingen. Bakken skriver videre at det er store bestander av skogsfugl med spillplasser langs traseen, og at mastene vil gi visuelle virkninger for de som benytter området til friluft- og rekreasjonsformål.

Elvia registrerer Bakkens bekymringer knyttet til alternativ 3.0, og legger til grunn at virkninger for dyre- og fuglelivet i området og visualiseringer av kraftledningen vil være temaer de må vurdere i konsekvensutredningene.

Nedre Esbjerg Gård ANS v/Trond Erling Andersen (21. mai 2022) er berørt grunneier på gnr./bnr. 19/1 på Nordsinni i Nordre Land kommune. Han mener ledningen må legges som jordkabel i traseen til Valdresbanen. Andersen viser til at jordkabel vil være sikrere med tanke på vindfall, redusere tap av skog med høy bonitet og øke bindingen av CO₂. Han viser til at NVE har en pågående sak om flomsikring av Etna, og elveløpet har store mengder sand som kan brukes i arbeidet med å legge ledningen i bakken. Andersen mener alternativ 1.0 er nest beste alternativ, og at traséalternativ 3.0 er det dårligste av de som foreligger siden det i størst grad vil gå gjennom uberørt natur.

Elvia er kjent med at flere av berørte kommunene ønsker å legge ledningen i bakken langs Valdresbanen, og antar at utredningsprogrammet vil si noe om hvordan dette skal konsekvensutredes. Angående bruken av sand fra Etna, legger de til at sanden som skal legges over kablene ikke kan være for finkornet siden varmen må ledes vekk fra kablene. Elvia skriver dette er noe som i så fall må undersøkes nærmere. Videre registrerer de at Andersen mener alternativ 1.0 vil være det nest beste alternativet og at alternativ 3.0 er dårligst.

Ingrid og Helge Skrebergene (23. mai 2022) er grunneiere på eiendom gnr./bnr. 132/4 i Nordre Land kommune der de har dyrket mark. Grunneierne mener Elvia bør utrede en trasé med jordkabel i Valdresbanen nærmere, og at dette vil være mer driftssikker løsning og som gir redusert støy for både skogeiere og landbrukseiendommer. De mener en slik løsning vil være en god investering for fremtiden selv om den skulle vise seg å bli dyrere. Om en velger luftledning, ønsker de at traseene legges lengst mulig bort fra bebyggelsen og at virkningen på dyrket mark reduseres. Grunneierne har lagt ved forslag til alternative traseer for å redusere elektromagnetisk felt og virkninger for dyrket mark, se kart 14.

Kart 14: Forslag til alternative traseer. Kilde: Høringsuttalelse Ingrid og Helge Skrebergene.

Elvia er kjent med at flere av berørte kommunene ønsker å legge kraftledningen i bakken langs Valdresbanen, og antar utredningsprogrammet vil si noe om hvordan dette skal konsekvensutredes. Videre bemerker de at nye master kan prosjekteres for å redusere virkninger på dyrket mark.

Åse Gjefle (23. mai 2022) mener alternativ 1.0 vil være det alternativet som gir minst virkninger for produktiv skog, samt at Viken Skog og øvrige skogeierlag bør involveres i det videre arbeidet. Gjefle skriver videre at:

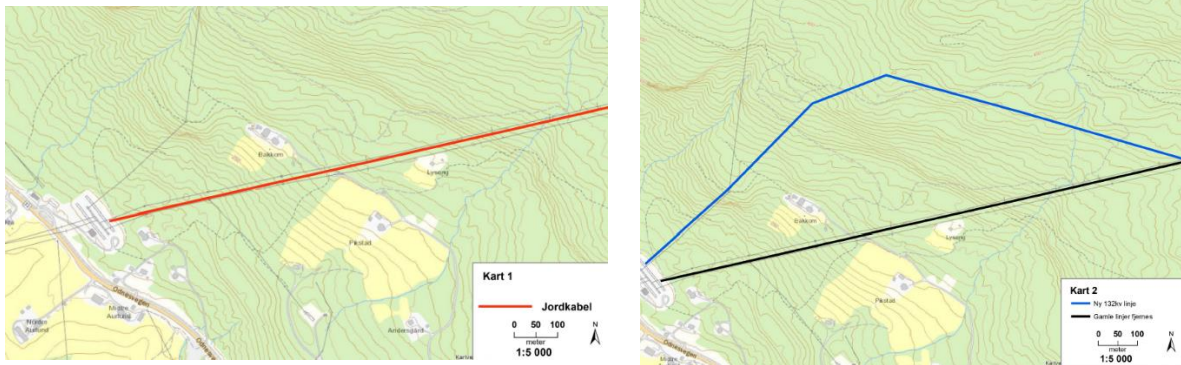
- Traséalternativene 3.0 og 3.2 vil gi større visuelle virkninger enn alternativ 1.0. Selv om en ny ledning i dagens trasé vil bli høyere og bredere, mener hun de visuelle virkningene ikke vil bli så store siden det allerede er annen bebyggelse og infrastruktur i området.
- Jordbruket vil bli mindre påvirket siden det vil bli lengre avstand mellom mastene, og en kan drive aktivt jordbruk under ledningene.
- Traséalternativ 3.0 og 3.2 vil gi store negative virkninger for skogsdrift, samt medføre slitasje på de eksisterende skogsbilveiene.

Elvia registrerer Gjefles innspill. De vil i detaljprosjekteringer forsøke å unngå å plassere master på dyrket mark. De vil også inngå avtale med, og kompensere, eiere av private veier som vil benyttes.

Kistefoss Træsliberi v/Torkel Vindegg (25. mai 2022) driver med tradisjonelt skogbruk, samt jakt og hytteutleie. Han ønsker ikke at de nye kraftledningene skal vanskeliggjøre disse aktivitetene. Kistefoss mener forslaget med jordkabel i Valdresbanen er det beste for skogressurser, visuelle virkninger og annen arealbruk. Sekundært, ønsker at de nye ledningene legges parallelt med dagens trasé siden omkringliggende infrastruktur, som veier og velteplasser, har tilpasset seg denne. De mener også at høyere master vil gi lengre spenn og økt fleksibilitet til plassering av mastene. Avslutningsvis, skriver de at alternativ 3.0 er det dårligste da det vil påvirke urørt natur hvor det pågår to verneprosesser.

Elvia tar uttalelsen til etterretning.

Ola Hellerud mfl. (25. mai 2022) ønsker primært at dagens kraftledning østover fra Dokka transformatorstasjon erstattes med en om lag 1 km lang jordkabel siden dagens ledning gir visuelle virkninger og legger beslag på deler av deres eiendommer. Alternativt ber de Elvia velge en trasé som følger ledningen mot Torpa oppover lien. De alternative traseene er vist i kart 15. Grunneierne ønsker ikke alternativ 1.2.

Kart 15: Ønsket jordkabeltrasé i rødt og alternativ luftledningstrasé i blått. Kilde: Høringsuttalelse Hellerud mfl.

Elvia registrerer ønsket om jordkabel. De antar utredningsprogrammet vil si noe om hvordan dette skal utredes, men bemerker at en slik løsning vil være betydelig dyrere enn luftledning. Videre noterer de innspillet om en alternativ trasé i nord lenger unna bebyggelsen, og vil ta med dette forslaget i den videre utredningen.

Harry Sagstuen (26. mai 2022) stiller spørsmål rundt behovet for tiltaket og lurer på om ledningen kan oppgraderes uten at alle komponenter skiftes ut. Han mener videre alternativ 1.0 er å foretrekke siden traseen allerede er godt tilpasset landskapet. Alternativt kan en legge en av ledningene i trasé 1.0 og den andre som jordkabel i Valdresbanen. Sagstuen mener alternativ 3.0 og 3.2 ikke er ønskelig siden det vil gi store inngrep i naturen samt gi negative virkninger for friluftsliv og rekreasjon. Videre stiller han en rekke spørsmål til meldingen og til hva som vektlegges i det videre arbeidet, blant annet hvordan en vil vekke prissatte mot ikke-prissatte virkninger i vurderingene.

Elvia skriver at tiltaket har en todelt begrunnelse. For det første er overføringskapasiteten for dårlig siden linedimensjonen er for liten. Dagens master vil imidlertid ikke tåle at linedimensjonen økes og er for lave i henhold til gjeldende forskrifter. Den generelle tilstander til mastene og traversene er også dårlig. Valg av traseer er gjort ut fra en totalvurdering, der økonomi er et av hensynene som spiller inn siden tiltaket skal finansieres over nettleien.

Trond Mæhlum (26. mai 2022) er positiv til at ledningene fortsatt kan gå over hans eiendom gnr./bnr. 132/1 i Nordre Land kommune, men at må tilpasse mastepunktene slik at en unngår dyrket mark. Videre mener han de nye ledningene ikke bør gå nærmere bebyggelsen enn de gjør i dag. Mæhlum mener at alternativ 1.0 er bedre enn alternativ 3.0 og 3.2 av hensyn til skogbruket og øvrige naturverdier samt klimaeffektene av tiltaket.

Elvia registrerer Mæhlums innspill, og understreker at de vil tilstrebe å plassere master og eventuelle barduner utenom dyrket mark.

Etna grunneierlag v/Stig Nerødegård (27. mai 2022) mener en bør legge jordkabel i Valdresbanen eller velge en trasé unna bebyggelsen inne på åsen. De mener dagens ledning hindrer fremtidig utvikling, bruken av helikopter til ulike formål og teknologiske landbruksmaskiner. Dersom dagens trasé velges, mener de det vil beslaglegge areal, redusere avlingene vesentlig i byggeperioden og gi kjøreskader i flere år etter at anlegget er bygget. Grunneierlaget mener det er flere fordeler ved å flytte ledningen vekk fra dagens trasé: landskapet vil bli triveligere, master i flomutsatte områder som er til

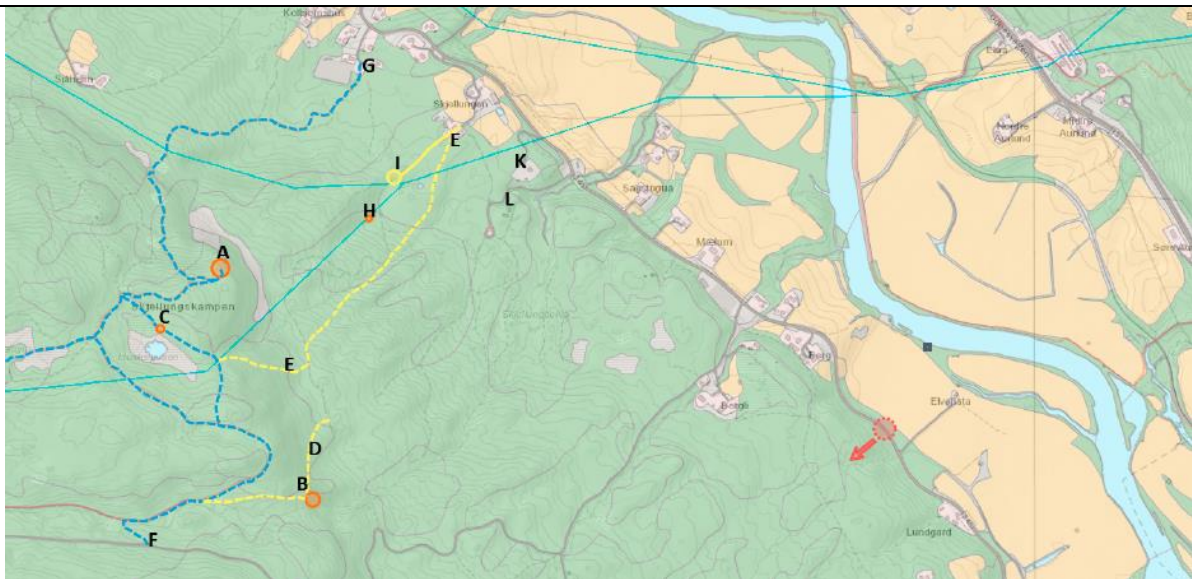
hinder for jordbruket fjernes, produktiv skog tilbakeføres, en tilrettelegger for fremtidig infrastruktur-utvikling og reduserer risiko for luftsportaktiviteter. Samtidig mener de det vil være positivt for jakt og friluftsliv.

Elvia tar uttalelsen til etterretning.

Ingun Therese Braanaas og Knut Finstad (27. mai 2022) er grunneiere på gnr./bnr. 131/1 i Nordre Land kommune der de har et gårdsbruk. De mener alternativ 1.0 er det beste av de foreslåtte traseene siden det påvirker minst areal til bioproduksjon, er mindre synlig i landskapet, gir mest forutsigbarhet, unngår inngrep i skogsområder, gir lavere utgifter til rydde- og sikringshogst, og unngår inngrep i friluftsområder rundt Skjellungskampen og Veståsen. Braanaas og Finstad ønsker ikke alternativ 3.0 eller 3.2, da de mener det blant annet vil forringe gårdens kulturlandskap, ødelegge mye av gårdens produktive skog og gi driftsmessige ulemper for skogbruket på gården. De mener også alternativ 3.0 og 3.2 vil bli godt synlig fra Dokka, gå i områder som var svært utsatt under stormen høsten 2021 samt påvirke fugler, dyr og planter.

Det aller beste vil være å legge jordkabler i den gamle traseen til Valdresbanen, alternativt velge alternativ 1.0. Alternativ 3.0 og 3.2, mener de må være absolutt siste alternativ. Om en likevel må velge nye traseer, mener de en i stedet må se på muligheter for å krysse lavere i terrenget hvor ledningen blir mindre synlig fra Dokka, friluftsliv og boliger. Braanaas og Finstad foreslår i den forbindelse å krysse fylkesvei 245 lenger sør eller gå vest for broen ved Dokka/Etna lenger nord.

Elvia må blant annet utrede virkningene for friluftslivet rundt Skjellungskampen, visuelle virkninger sett fra gården og Dokka samt driftsmessige langtidsvirkninger for landbrukseiendommer ved tap av skog.

Kart 16: Forslag til kryssing av fylkesvei 245 lenger sør. Kilde: Høringsuttalelse Braanaas og Finstad

Elvia tar Braanaas og Finstads innspill til etterretning. Elvia er kjent med at flere av berørte kommunene ønsker å legge kraftledningen i bakken langs Valdresbanen, og antar utredningsprogrammet vil si noe om hvordan dette, samt de andre temaene de tar opp, skal konsekvensutredes.

Martin Thomlevold (27. mai 2022) er grunneier på gnr./bnr. 20/1 i Nordre Land kommune, en jord- og skogbrukseiendom hvor Dokka Flyplass er lokalisert. Thomlevold skriver flyplassen benyttes til ulike luftsportaktiviteter og i forbindelse med beredskap og brannovervåkning. Han gjør oppmerksom på at dagens kraftledning går parallelt med flyplassen i en avstand og høyde han mener er på grensen av hva som er forsvarlig. Han mener alternativ 1.0 med høyere master vil øke risikoen for de som

bruker flyplassen, ber om at sikkerhet har høy prioritet og at mulige virkninger og løsninger blir utredet. Videre skriver han at alternativ 1.0 med høyere master vil utgjøre en risiko for helikoptertrafikk siden pilotene orienterer seg nede i dalen under skydekket og lokal tåke når det er dårlig vær. Han mener også alternativ 1.0 vil utgjøre en risiko i forbindelse med landing for hang- og paragliding på Nordsinni.

Thomlevold mener at master på dyrket mark hindrer jordbruksdrift, og at magnetfelt kan være forstyrrende på teknologiske landbruksmaskiner. Han ønsker at traseen flyttes opp på åsen fra Bagn til Dokka, og mener at dette også vil gjøre at produktiv skog kan tilbakeføres i dagens trasé.

Elvia tar innspillene til etterretning.

Vibeke Dalen mfl. (27. mai 2022) benytter området rundt Skjellungen og Åslibygda på Veståsen i Nordre Land kommune aktivt til friluftsliv og rekreasjon. Flere av dem har også hytte i Åslibygda. De mener alternativ 3.0 og 3.2 vil være negativt for friluftsliv, landskap og skogbruk og foretrekker derfor alternativ 1.0. De viser blant annet til at alternativ 3.0 vil gå gjennom områder som benyttes mye i friluftssammenheng fra Skjellungen til Veståsen, og mener en kraftledning her vil ødelegge inntrykket av uberørt natur. De mener også alternativ 3.0 og 3.2 vil bli svært synlig fra Dokka, beslaglegge store skogsarealer og være negativt for de som driver med skogbruk.

Elvia tar innspillene til etterretning.

Aksjøområdet Utmarkslag SA (6. juni 2022) har 56 private grunneiere, samt Nordre Land kommune, som medlemmer. De private medlemmene representerer i stor grad gårdseiendommer som både har innmark nede i dalen, samt utmark og skog inne på åsen. Utmarkslaget fremhever i høringsuttalelsen at alternativ 3.0 vil gå gjennom uberørte naturområder og gi negative virkninger for skogbruk, friluftsliv, kulturminner, naturverdier og klimaet. Utmarkslaget nevner en rekke områder som alternativ 3.0 vil påvirke, og har lagt ved illustrerende bilder. Selv om alternativ 1.0 vil gå tettere på boligene til flere av grunneierne i utmarkslaget, mener de dette alternativet likevel er det beste. De påpeker også at de høyere mastene kan optimaliseres for å bedre driftsforholdene for beiter, fôr- og matproduksjonen. Utmarkslaget bemerker videre at dagens kraftledning har tålt vårflokker fra elven Etna, og antar derfor at sikring av master og fundamenter ikke vil være en avgjørende utfordring.

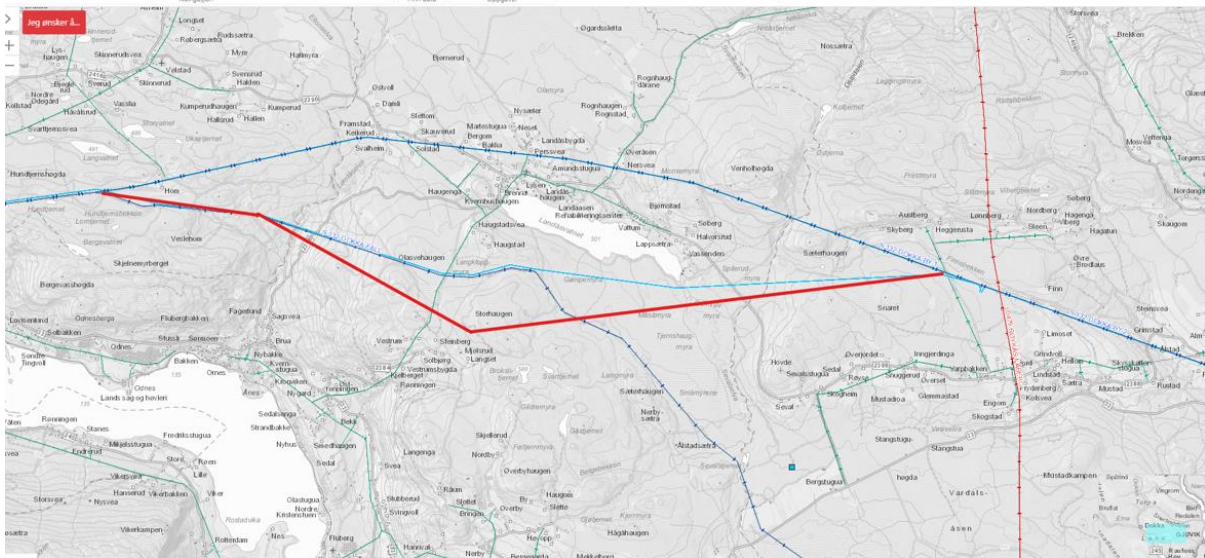
Elvia tar uttalelsen til etterretning. De opplyser om at de vil etterstrebe og plassere master utenom dyrket mark. Siden mastene vil bli høyere, vil også avstanden mellom mastene bli lengre enn i dag.

Søndre Land kommune

Elin Aarum (4. mai 2022) ønsker mer utfyllende informasjon om hva tiltaket vil innebære for de som bor i området. Aarum mener det spesielt vil være viktig med gode visualiseringer.

Elvia legger til grunn at utredningsprogrammet vil stille krav til visualisering av kraftledningen i terrenget.

Lars Kristian Jensen (5. mai 2022) mener en bør velge alternativ 1.0 for å unngå inngrep i nytt terreng. Han skriver at Landåsvatnet er et populært rekreasjonsområde som det er ønskelig å verne og at utsikten over vannet er viktig for Landaasen rehabiliteringssenter. Om kraftledningene må gå sør for Landåsvatnet, mener Jensen traseen bør gå så langt sør som mulig, se kart 17. Jensen ønsker seg også visualiseringer av kraftledningene i den alternative traseen fra Landåsvatnet.

Kart 17: Forslag til alternativ trasé. Kilde: Høringsuttalelse Lars Kristian Jensen.

Elvia tar uttalelsen til etterretning.

Landåsskogene DA v/Geir Sandberg (5. mai 2022) har eiendom ved Landåsvatnet hvor de driver tradisjonelt skogbruk, samt jakt og hytteutleie. De mener en luftledning på eiendommen vil gi begrensninger og utfordringer i skogsdriften. Landåsskogene fremhever at Landåsvatnet er ett godt fiskevann som benyttes av lokalbefolkningen, hytteeiere og tilreisende fra andre kommuner. Landåsskogene skriver også at området benyttes til tur, sykling, skiturer og ridning.

Med bakgrunn i ovennevnte, ønsker de primært at dagens trasé gjenbrukes for begge ledningene. Om en alternativt skulle velge å legge ledningene i to traseer, mener de en burde følge dagens ledning mot Fall lenger enn alternativ 1.3 gjør i meldingen, for å redusere de visuelle virkningene fra Landåsbygda og påvirkningen på produktiv skog.

Elvia tar uttalelsen til etterretning.

Gjøvik kommune

Knut Ola Lundbye (16. mai 2022) er grunneier på gnr./bnr. 16/7 i Gjøvik kommune. Han ber om at:

- det benyttes høyere master slik at avstanden mellom mastene blir lengre enn i dag.
- en benytter samme trasé som i dag uten sideforskyvning dersom ledningen skal gå over hans eiendom.
- det ikke benyttes barduner.
- at mastepunktene plasseres ytterst i eiendomsgrensene.
- Høyden på ledningen gjør det er mulig med transport under linene.

Elvia bekrefter at den nye ledningen vil bygges med høyere master og lengre spenn. Videre skriver de at det i de fleste tilfeller ikke vil benyttes barduner, og at de vil tilstrebe at master settes ytterst i eiendomsgrensene. Ny ledning vil ikke gi begrensninger på transport under ledningen, sammenlignet med dagens situasjon. Dersom ledningen legges langs eksisterende trasé, vil denne måtte sideforskyves med 10 til 15 meter.

Harald Skjellaug (24. mai 2022) ønsker at en legger jordkabel eller velger en alternativ trasé nord for Vardal/Bybrua der han bor. Han skriver at dagens ledning går over dyrket mark nedenfor huset hans, samt gjennom bebyggelse og turområder ved Vardal. Skjellaug mener høyere master vil ødelegge for utsikten og at flere master vil måtte settes på dyrket mark. Han mener derfor det vil være fordelaktig med en trasé lenger unna bebyggelsen som i større grad berører skog og myr.

Elvia skriver at de planlegger å bygge i samme trasé fra nye Skyberg transformatorstasjon til Gjøvik. De understreker at mastene vil bli høyere enn de er i dag og at de vil etterstrebe og plassere mastene utenfor dyrket mark. Videre legger de til grunn at utredningsprogrammet vil gi føringer for utredning av jordkabel, men opplyser om at en slik løsning vil være betydelig dyrere.

Solve Skretting mfl. (26. mai 2022) er grunneiere på eiendom gnr./bnr. 69/242 i Gjøvik kommune. De mener dagens kraftledning gir elektromagnetiske felt som kan være helseskadelige og at den går for nært boligbebyggelse i områder som kunne vært benyttet til andre formål. Grunneierne skriver videre at det er et rikt fugle- og dyreliv på Gjøvik og mener ledningen vil medføre risiko for fuglekollisjoner. I tillegg mener de dagens ledning gir visuelle virkninger, noe som blir spesielt tydelig i sentrumsnære områder. De mener derfor Elvia må vurdere en alternativ trasé inn mot Gjøvik, og se på om traseen til Valdresbanen kan benyttes frem til Eina stasjon og deretter følge dagens jernbanetrasé inn til Gjøvik. Elvia må vurdere jordkabel på deler av traseen, spesielt i sentrumsnære områder inn mot Gjøvik. Om Elvia skal bygge luftledning, ønsker de at traseen parallellforskyves noe sørover der den passerer deres eiendom for å gi bedre utnyttelse av arealene på deres eiendom, og komme lenger unna planlagte boligprosjekter i nærheten av Hunn kirke.

Elvia skriver at utredningsprogrammet NVE skal fastsette vil stille krav til hvordan temaene Skretting mfl. tar opp skal utredes. Det å parallellforskyve ledningen slik grunneierne nevner vil gi ekstra vinkelpunkt og dertil økte kostnader som vil måtte dekkes over nettleien. Elvia skriver de normalt ikke har mulighet til å påføre fellesskapet slike kostnader, men at det kan være mulig dersom grunneier eller utbygger betaler merkostnaden ved kabel selv.

Kjell Øverjordet (27. mai 2022) ber om at Elvia legger jordkabel fra Raufossvegen til Åsvegen. Han begrunner dette med at jordkabel vil legge til rette for ny boligbygging og arealbruk, herunder næringsutvikling i Mustad næringspark. Videre skriver han at de har målt 0,9 mikrottesla på hjørnet mot høyspenttraseen, og at en skal vurdere tiltak dersom boliger, skoler og institusjoner blir eksponert for feltverdier over 0,4 mikrottesla. Øverjordet nevner også at eieren av Ås gård har fått fritak fra boplikt av kommunen som følge av helsefare ved å bo nær kraftledningene, og en forskningsstudie han har lest om i Oppland Arbeiderblad fra 2004 som sier at kvinner som bor nær kraftledninger har nærmere 60 prosent høyere risiko for å få brystkreft. Øverjordet trekker videre frem en plan fra Gjøvik kommune fra 2008 som sier bredden på traseen skal være minst 100 meter for 132 kV-ledninger. Avslutningsvis, påpeker han at NVE ga tillatelse til jordkabel fra Kallerud til Nordre Gjøvik transformatorstasjon gjennom Gjøvik sentrum, og at jordkabel derfor også må vurderes i denne saken.

Elvia skriver at de vil gjennomføre kartlegging av elektromagnetiske felt i henhold til gjeldende retningslinjer. Videre bemerker de at en ledning med to enkeltkursmaster, eller en dobbelkursmast, uansett vil gi mindre magnetfelt enn dagens ledning med planoppheng. En kabling inn mot Gjøvik transformatorstasjon vil gi en betydelig kostnadsøkning sammenlignet med luftledning.

Håvard Skjellaug (27. mai 2022) driver melk- og kjøttproduksjon på Bybrua (Grandevegen 59, 65 og 81). Han mener en bør legge jordkabler fra Gjøvik til nye Vardal transformatorstasjon. Skjellaug skriver at dagens kraftledning er lav, og at dette gir utfordringer når han benytter maskiner i nærheten av ledningen. Skjellaug mener også at en ny og bredere ryddegate vil komme i konflikt med eksisterende bygninger og fremtidige utvidelser. En ny luftledning vil også ødelegge utsikten fra bolighus, skriver han. Skjellaug mener en jordkabel vil gjøre at en kan benytte arealet over ledningen på en mer fornuftig måte, fremhever at Vardal er en aktiv jordbruksbygd og at strekningen fra Bybrua til Gjøvik er et populært turområde.

Elvia legger til grunn at utredningsprogrammet vil si noe om hvordan jordkabel skal utredes, men bemerker at dette vil bli betydelig dyrere enn luftledning. Videre opplyser de om at en ny luftledning vil bli høyere, slik at avstanden ned til bakken blir større enn i dag.

Ole Christian Øksne (3. juni 2022) er grunneier på gnr./bnr. 20/1 i Gjøvik kommune. Han har i dag master med barduner på dyrket mark, og ønsker at de nye mastene settes i grenser, røyser, bekkedar og lignende. Øksne mener det ikke er noe problem at mastene blir høyere. Han foretrekker to enkeltkursledninger fremfor en høy dobbelkursmast. Om de to alternativene Elvia har forkastet forbi hans eiendom likevel skulle bli aktuelle, ønsker han seg det nordligste av disse.

Elvia tar innspillet om mastplassering og -typer til etterretning. De skriver de vil etterstrebe og plassere mastene utenom dyrket mark, og at det videre utredningsarbeidet vil gi svar på hva slags mastetype som vil være mest hensiktsmessig.